

13946

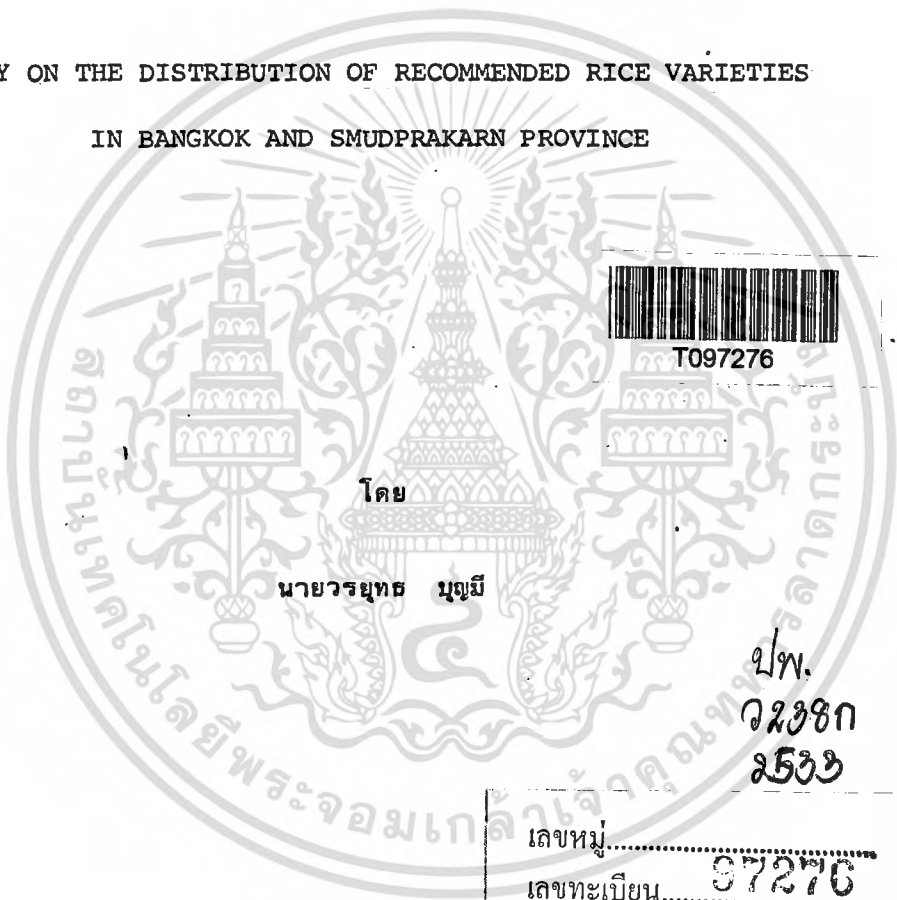
สำนักหอสมุดกลางพระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาการกระจายข้าวพันธุ์ดีของรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร
และจังหวัดสมุทรปราการ (ปีการเพาะปลูก 2531-32)

STUDY ON THE DISTRIBUTION OF RECOMMENDED RICE VARIETIES
IN BANGKOK AND SMUDPRAKARN PROVINCE

โดย
นายวรยุทธ มุญญี

ปพ.
๖๒๖๘ก
๒๕๖๖

เลขหมู่.....	97276
เลขทะเบียน.....	97276
วัน.....

เสนอ

ภาควิชาบริหารธุรกิจ

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

พ.ศ. 2533

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาการกระจายข้าวพันธุ์ดีของรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร และ
จังหวัดสมุทรปราการ (ปีการเพาะปลูก 2531-32)

โดย : นายวรยุทธ บุญมี

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

สาขาวิชาเอก : บริหารธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๒๘ / พ.ค. / ๓๓

(เสาวรีย์ ตะโพนทอง)

ข้าว เป็นพืช เศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ทางรัฐบาลจึงต้องปรับปรุงพันธุ์ข้าว ให้มีผลผลิตต่อไร่สูง มีคุณภาพที่ดี ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่นาในแต่ละท้องถิ่น เป็นสำคัญ โดยได้ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกมาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามรัฐบาลไม่มีโอกาสที่จะทราบว่าข้าวพันธุ์ที่ส่งเสริมไปนั้นเหมาะสมกับพื้นที่เพียงใด เกษตรกรมีความต้องการความช่วยเหลือ และมีปัญหาอะไรในการนำเมล็ดพันธุ์ไปปลูกในพื้นที่ทำนา ตลอดจนปัญหาอื่น ๆ ในการทำนาดังนั้นจึงควรมีการศึกษาในเรื่องของการกระจายข้าวพันธุ์ที่ส่งเสริมโดยรัฐบาล เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่นักวิชาการหรือผู้ที่สนใจที่จะนำมาพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสภาพปัญหาของเกษตรกรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อต้องการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ศึกษาถึงการกระจายพันธุ์ข้าวของรัฐบาลในถิ่นนั้น ศึกษาถึงข้อคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์รัฐบาล และศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวพันธุ์รัฐบาล โดยศึกษาจากเกษตรกรผู้ทำนาของกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 ราย และเกษตรกรผู้ทำนาจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 48 ราย รวมทั้งหมด 98 ราย

จากการศึกษาพบว่า สภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรส่วนใหญ่จะเช่าที่ดินทำนามีระดับการศึกษาต่ำ ฐานะทางเศรษฐกิจยังไม่ดีเท่าที่ควร ในการแสวงหาข้าวพันธุ์ยังไม่รู้สถานที่ โดยส่วนมากเมื่อเกษตรกรคนใดคนหนึ่งได้ข้าวพันธุ์มาแล้วก็มักจะแพร่พันธุ์เพื่อนเกษตรกรกันเอง โดยการแลกเปลี่ยนพันธุ์ข้าวกันเอง วิธีการทำนาที่นิยมมากที่สุดคือ การเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทำนาหว่านน้ำตม ชนิดของข้าวที่นิยมมากที่สุดคือ พันธุ์รัฐบาลไม่ไวแสง เช่น พันธุ์โอปอ พันธุ์ กข.23 ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ชอบข้าวพันธุ์รัฐบาลชนิดนี้ แต่ก็ยังประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน เช่น คุณภาพเมล็ดพันธุ์ไม่ดี อัตราการงอกต่ำ เมล็ดร่วงง่าย ต้นข้าวล้มง่าย เป็นต้น การผลิตในแต่ละฤดูกาลเกษตรกรจะผลิตเพื่อการบริโภคเป็นส่วนมาก และที่เหลือจากการบริโภคจึงจะนำไปจำหน่าย ส่วนความต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลนั้น เกษตรกรส่วนมากต้องการ เมล็ดพันธุ์ดี หาง่าย ราคาถูก และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ความต้องการความช่วยเหลือที่มีมากที่สุด คือ ต้องการให้รัฐบาลประกันราคาข้าว ควบคุมปัจจัยการผลิตและคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมของรัฐบาล

จากการศึกษาเรื่องนี้ มีข้อเสนอแนะว่า เกษตรกรยังไม่ทราบวิธีการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการทำนาให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อให้ลดต้นทุนการผลิตให้มากที่สุด พันธุ์ข้าว รัฐบาลที่แนะนำส่งเสริมก็ยังไม่กระจายไปสู่เกษตรกรได้อย่างทั่วถึง และเกษตรกรก็ยังไม่ทราบ ความสำคัญของข้าวพันธุ์รัฐบาลดีพอ จึงปลูกแต่พันธุ์เดิมที่ตนเองมีอยู่ หรือแลกเปลี่ยนจากเพื่อน แนวทางแก้ไขคือ ควรให้เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้ส่งเสริมปลูกข้าวพันธุ์ดีอย่างจริงจัง ควร ให้ความรู้แก่เกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และควรมีการประเมินผล เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมมากขึ้น นอกจากนี้แล้วรัฐบาล ควรจัดหาตลาดรองรับผลผลิตของ เกษตรกร เพื่อป้องกันปัญหาข้าวล้นตลาด ข้าวราคาตกต่ำ ทั้งนี้ เพื่อ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพทั้งทางด้านการผลิต การตลาด และเป็นการตอบสนองความต้องการของ เกษตรกรรวมถึงการยกระดับฐานะทาง เศรษฐกิจของประเทศชาติอีกด้วย

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตของการศึกษา	2
นิยามศัพท์	2
วิธีการศึกษา	4
บทที่ 2 โครงร่างทางทฤษฎี	6
แนวความคิดทางทฤษฎี	6
ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	16
บทที่ 3 ผลการศึกษา	18
ข้อมูลพื้นฐานทาง เศรษฐกิจและสังคม	18
ลักษณะการกระจายข้าวพันธุ์ดี	20
ข้อคิด เห็นของ เกษตรกร ผู้ปลูกข้าวพันธุ์ดี ในสภาพทั่วไป	26
ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวพันธุ์ดี	29
บทที่ 4 สรุปผลการศึกษาและข้อ เสนอแนะ	32
สรุปผลการศึกษา	32
ข้อ เสนอแนะ	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เอกสารอ้างอิง	35
ภาคผนวก	36
ภาคผนวก ก	37
ภาคผนวก ข	52
ภาคผนวก ค	58

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เนื้อที่ของที่ดินครองจำแนกตามลักษณะพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ใน ที่ดินครองรายอำเภอ	11
2	การประกอบอาชีพของประชากร เป็นรายอำเภอของจังหวัด สมุทรปราการ	15
3	ข้อมูลพื้นฐานทาง เศรษฐกิจและสังคม	19
4	สภาพพื้นที่และพันธุ์ข้าวที่ปลูก	22
5	วิธีการทำนาและฤดูกาล เพาะปลูกปี 2531-32	24
6	ลักษณะการกระจายข้าวพันธุ์ดี	25
7	ข้อคิดเห็นของ เกษตรกรต่อข้าวพันธุ์ดีในสภาพทั่วไป	27
8	ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวพันธุ์ดี	30
ตารางผนวกที่		
1	ข้อมูลพื้นฐานทาง เศรษฐกิจและสังคมของกรุง เทพมหานคร	37
2	สภาพพื้นที่และพันธุ์ข้าวที่ปลูกของกรุง เทพมหานคร	38
3	ลักษณะการกระจายข้าวพันธุ์ดีของกรุง เทพมหานคร	41
4	ข้อคิดเห็นของ เกษตรกรต่อข้าวพันธุ์ดี ในสภาพทั่วไปของ กรุง เทพมหานคร	42
5	ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวพันธุ์ดีของกรุง เทพมหานคร	44

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
6	ข้อมูลพื้นฐานทาง เศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดสมุทรปราการ	45
7	สภาพพื้นที่และพันธุ์ข้าวที่ปลูกของจังหวัดสมุทรปราการ	46
8	ลักษณะการกระจายข้าวพันธุ์ดีของจังหวัดสมุทรปราการ	48
9	ข้อคิด เห็นของ เกษตรกรต่อข้าวพันธุ์ดีในสภาพทั่วไปของจังหวัด สมุทรปราการ	49
10	ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวพันธุ์ดีของจังหวัดสมุทรปราการ	51
11	รายชื่อข้าวพันธุ์ดีของทางราชการ	52
12	รายชื่อข้าวพันธุ์ดี เค้นระหว่างการทดสอบที่ เกษตรกรนิยมปลูก	57

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แสดงอาณาเขตติดต่อของกรุงเทพมหานคร	10
2	แสดงอาณาเขตติดต่อของจังหวัดสมุทรปราการ	13

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและมีปัญหาของการศึกษา

ประเทศไทย เป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรจะทำนา เป็นอาชีพหลัก

ดังนั้นข้าวจึงเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เนื่องจาก เป็นอาหารหลักของประชากรทั้งประเทศ และยังเป็นสินค้าออกที่ทำรายได้คิด เป็นมูลค่านับหมื่นล้านบาท รัฐบาลจึงต้องศึกษาและปรับปรุงพันธุ์ข้าวให้มีผลผลิตต่อไร่สูง รวมทั้งมีคุณภาพดีด้วย นอกจากนี้ยังต้องศึกษาถึงวิทยาการด้านอื่น ๆ เพื่อนำมาให้เกษตรกรได้รู้จักวิธีการทำนาที่ได้ผลผลิตดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เมื่อกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ผลิตข้าวพันธุ์ดีได้แล้ว จึงนำออกเผยแพร่โดยผ่านทางกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรได้รับไปขยายพันธุ์และรักษาพันธุ์ให้บริสุทธิ์ นับได้ว่าเป็นการกระจายข้าวพันธุ์ดีของรัฐบาลสู่เกษตรกร ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นรวมทั้งเพิ่มคุณภาพของข้าวด้วย

ปัจจุบันข้าวพันธุ์ดีที่ เกษตรกรปลูกอยู่นั้นทางรัฐบาลยังขาดข้อมูล เรื่องการกระจายพันธุ์ข้าวดังกล่าวข้างต้นอีกมาก โดยไม่ทราบว่าเกษตรกรให้ความสนใจในการนำไปทดลองปลูกมากน้อยเพียงใด มีความต้องการพันธุ์ข้าวเพิ่มขึ้นหรือต้องการความช่วยเหลือด้านใด เกิดปัญหาและอุปสรรคในการทำอย่างไร โดยเฉพาะปัญหาของเมล็ดข้าวพันธุ์ดีที่รัฐบาลส่งเสริม นั้น จะต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในแต่ละท้องถิ่นหรือไม่เกษตรกรต้องการเมล็ดพันธุ์ข้าวลักษณะใด เมื่อ เป็นเช่นนี้รัฐบาลจึงให้มีการสำรวจเพื่อจะได้ทราบเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว

ดังนั้น การศึกษา เรื่องการกระจายข้าวพันธุ์ดีของรัฐบาล จึงเป็นข้อมูลที่ใช่ เป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขสำหรับนักวิชาการ เพื่อวางแผนและทำการวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาถึงการกระจายการปลูกข้าวพันธุ์ดีของ เกษตรกร
2. ศึกษาข้อคิด เห็นของ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์ดีของรัฐบาล
3. ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวพันธุ์ดี เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและปรับปรุงพันธุ์ข้าวให้เหมาะสมกับสภาพต่าง ๆ ของแต่ละท้องถิ่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการศึกษา เรื่องการกระจายข้าวพันธุ์ดีของรัฐบาลนี้จะทำให้ทราบถึงความต้องการของเกษตรกรที่ปลูกข้าว ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผนด้านการปรับปรุงพันธุ์ข้าวให้เหมาะสมกับสภาพแต่ละท้องถิ่นและความต้องการของเกษตรกรต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษานี้ได้ศึกษาเฉพาะ เกษตรกรที่ปลูกข้าวในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสมุทรปราการ เพราะพื้นที่ดังกล่าวมีหลายเขตหรือหลายอำเภอ ซึ่งมีการปลูกข้าวนาปีและข้าวนาปรัง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, เอกสารการเกษตร เลขที่ 350 2528/29) นอกจากนี้พื้นที่ดังกล่าวรัฐบาลยังได้ส่งเสริมให้มีการปลูกข้าวพันธุ์ดีโดยอาศัยน้ำฝนและระบบชลประทานในการทำนาด้วย จึงสามารถกำหนดให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์ดีในพื้นที่นี้เป็นตัวแทนของภาคกลางได้

นิยามศัพท์

วิธีการทำนา หมายถึง ลักษณะวิธีหรือกรรมวิธีการปลูกข้าวลงไปบนพื้นดินนั้น ๆ

นาดำ หมายถึง การปลูกข้าวโดยการนำต้นกล้าที่เพาะไว้ (ตกกล้า) มาปักดำลงในแปลงที่เตรียมดินไว้แล้ว อย่าง เป็นแถว เป็นแนว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นาหว่านน้ำตม หมายถึง กรรมวิธีการปลูกข้าวแบบใหม่ ซึ่งมีลักษณะวิธีการปลูกข้าวโดยการหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวที่งอกแล้วลงไปแปลงนาข้าวที่มีการเตรียมดินอย่างดี มีการปรับระดับแปลงนาให้ราบเรียบ สามารถควบคุมน้ำในแปลงนาที่ปลูกได้

ข้าวนาปี หมายถึง ข้าวเจ้าหรือข้าวเหนียวที่เกษตรกรปลูกในระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม ถึง 31 ตุลาคม ของปีนั้น ๆ โดยไม่คำนึงถึงว่าจะเก็บเกี่ยวเมื่อใดก็ตาม

ข้าวนาปรัง หมายถึง ข้าวเจ้าหรือข้าวเหนียวที่เกษตรกรปลูกในระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน ถึง 30 เมษายน ของปีนั้น ๆ โดยไม่คำนึงถึงว่าจะเก็บเกี่ยวเมื่อใดก็ตาม

ฤดูนาปี หมายถึง ช่วงเวลาการทำนาเริ่มตั้งแต่การปลูกจนถึงการเก็บเกี่ยว ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงธันวาคมของปีนั้น ๆ

ฤดูนาปรัง หมายถึง ช่วงเวลาการทำนาเริ่มตั้งแต่การปลูกจนถึงการเก็บเกี่ยว ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงพฤษภาคมของปีนั้น ๆ

ข้าวนาสวน หมายถึง ข้าวที่สามารถเจริญเติบโตได้ในระดับน้ำที่ไม่เกิน 1 เมตร และจะต้องมีน้ำขังตลอดเวลาการเพาะปลูก

ข้าวขึ้นน้ำ หมายถึง ข้าวที่สามารถเจริญเติบโตได้ในระดับน้ำตั้งแต่ 1 เมตร ขึ้นไป มีน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี ไม่สามารถปลูกพืชอื่น ๆ ได้ในฤดูฝน

ข้าวไร่ หมายถึง ข้าวที่สามารถทนความแห้งแล้งได้ดี ไม่ต้องการน้ำขังในการเพาะปลูก โดยจะใช้วิธีการปลูกแบบหยอดเป็นแถว ไร่เป็นแถว หรือหว่านข้าวแห้งทั้งแปลงนา พื้นที่ส่วนมากจะเป็นที่ดอนหรือหุบเขา

พันธุ์ราชการไม่ไวแสง หมายถึง ข้าวพันธุ์ดีที่ทางราชการรับรองหรือส่งเสริม จะมีอายุการเก็บเกี่ยวตามเวลาในตัวของมันเอง โดยจะไม่คำนึงถึงช่วงเวลาของแสงสว่าง เพื่อช่วยส่งเสริมการออกดอกออกผล

พันธุ์ราชการไวแสง หมายถึง พันธุ์ข้าวที่สามารถทำเนิรช่อดอกได้เฉพาะในช่วงแสงที่สั้นกว่าช่วงแสงวิกฤต (Critical photoperiod) ของพันธุ์ข้าว นั้น ๆ ส่วนมากเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พันธุ์พื้นเมือง หมายถึง พันธุ์ข้าวที่เกษตรกรได้ทำการเพาะปลูกกันโดยทั่วไป ซึ่งปกติจะเป็นพันธุ์ที่ทางราชการไม่รับรองหรือไม่ส่งเสริม ชื่อพันธุ์ข้าวเหล่านี้จะมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น

ระแงงข้าว หมายถึง ช่อดอกของข้าวที่สุกแล้ว คัดอยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อรวงข้าวถูกแรงกระทบจะหลุดออกมาแสดงว่าช่อดอกนั้นแข็งแรง หรือเรียกว่าระแงงเหนียวทำให้เมล็ดร่วงมาก ถ้าหากช่อดอกของข้าวร่วงง่าย แสดงว่าข้าว นั้นนวดง่าย

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่มีอาชีพทำนาในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสมุทรปราการ

วิธีการศึกษา

ได้แบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น 2 ตอน คือ

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ศึกษาจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ รวมประชากรทั้งสิ้น 100 ราย (กรุงเทพมหานคร 50 ราย และสมุทรปราการ 50 ราย) โดยใช้ประชากรทั้งสองจังหวัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นดังนี้ ประชากรกรุงเทพมหานครมีเขตที่เกษตรกรทำนาทั้งหมด 3 เขต เป็นส่วนมากคือ เขตมีนบุรี จำนวน 19 ตัวอย่าง เขตหนองจอก จำนวน 12 ตัวอย่าง และเขตลาดกระบัง จำนวน 13 ตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากบัญชีรายชื่อของเกษตรกรตัวอย่างที่สุ่มมาแล้วจำนวน 150 ตัวอย่าง ของโครงการสำรวจพันธุ์ข้าวกรมวิชาการเกษตร จังหวัดสมุทรปราการมีอำเภอที่เกษตรกรทำนาทั้งหมด 2 อำเภอเป็นส่วนมากคือ อำเภอบางพลี จำนวน 25 ตัวอย่าง และอำเภอบางบ่อ จำนวน 25 ตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากตัวอย่างทั้งหมด 200 ตัวอย่าง เช่นเดียวกัน จึงได้ตัวอย่างที่ต้องการทั้งหมด 100 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ คือ แบบสัมภาษณ์มีลักษณะคำถามแบบปิด (closed-end question) และแบบเปิด (opened-end question) แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทาง เศรษฐกิจและสังคมบางประการของ เกษตรกร
 ตอนที่ 2 ลักษณะการกระจายพันธุ์
 ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในลักษณะพันธุ์ข้าวที่ปลูก
 ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าว

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยการศึกษาจาก เอกสารที่เกี่ยวข้อง
 กับการสำรวจการปลูกข้าวพันธุ์ดี การเปรียบเทียบที่เกี่ยวข้องกับข้าวพันธุ์ดีและพันธุ์พื้นเมือง
 จากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และ
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) โดยรวบรวมข้อมูลแต่ละรายของ
 แต่ละจังหวัดของเกษตรกร แล้วหารด้วยจำนวนรายที่ต้องการทราบค่านี้ ทำให้ทราบค่าเฉลี่ย
 ของข้อมูล ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X_i}{N}$$

\bar{X} = ค่าเฉลี่ย เลขคณิต

$\sum X_i$ = ผลรวมของข้อมูลแต่ละราย

N = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

2.2 การหาค่าร้อยละ (Percentage) เป็นการหาอัตราส่วนของข้อมูล
 เป็นร้อยละ โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{การหาค่าร้อยละ} = \frac{n}{N} \times 100$$

n = จำนวนตัวอย่างหรือข้อมูลที่ทำการศึกษา

N = จำนวนตัวอย่างหรือข้อมูลทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

โครงร่างทางทฤษฎี

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการตรวจเอกสารจาก

1. แนวความคิดทางทฤษฎี
2. ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดทางทฤษฎี

1. ความเป็นมาของโครงการสำรวจการกระจายพันธุ์ข้าวของรัฐบาล

ปีการเพาะปลูก 2531-32 สรุปได้ดังนี้

ความรู้เรื่องข้าวได้มีการศึกษา ค้นคว้า และพัฒนามาตลอด นับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการปรับปรุงพันธุ์ข้าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับข้าว ตลอดจนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว สำหรับด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับข้าวได้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบทำการเก็บรวบรวม ประมวลผลจัดทำเป็นรายงานเพื่อเผยแพร่ก็มีมาช้านานจนถึงปัจจุบัน การพัฒนาพันธุ์ข้าว เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก แม้จะมีอยู่มากมายที่กระจัดกระจายไปตามท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ แต่การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลด้านการสำฤทธิ์ผลของการกระจายพันธุ์ข้าวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับรัฐนั้น เป็นอย่างไร ยังไม่ได้มีการศึกษากันอย่างทั่วถึงครอบคลุมทั่วประเทศ (National scale) สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตรได้เล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อที่จะได้นำข้อมูลดังกล่าวนี้มาหาวิธีการปรับปรุง แก้ไข ในการพัฒนาเกี่ยวกับพันธุ์ข้าวได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น วัตถุประสงค์ของโครงการสำรวจการกระจายพันธุ์ข้าว เพื่อศึกษาถึงการเพาะปลูกและผลผลิตของข้าวนาปี นาปรัง ทั้งในด้านปริมาณและจำนวนผู้ปลูก จำแนกเป็นรายพันธุ์ข้าวที่ปลูก และยังศึกษาถึงตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระจายพันธุ์ข้าวของหน่วยงานภาครัฐบาล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. เจ้าของโครงการ

สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งได้แยกเขตรับผิดชอบออกไปตามส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ สำหรับภาคกลางได้มอบหมายให้ส่วนกลางคือ สถาบันวิจัยข้าว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการสำรวจครั้งนี้ทั้งหมด

3. หน่วยงานผู้ร่วมโครงการ

3.1 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.2 กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.3 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

4. แผนการดำเนินงาน

4.1 ระเบียบวิธีสำรวจ (Survey Design)

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการกระจายข้าวพันธุ์ดีครั้งนี้ กำหนดใช้วิธีการสำรวจด้วยตัวอย่าง (Sample survey) เพื่อประมาณค่าประชากรจากตัวอย่าง ทั้งนี้ในแต่ละจังหวัดกำหนดใช้แผนแบบการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นกลุ่มสองขั้นตอน จัดแบ่งเป็นพวกตามขนาดของเนื้อที่เพาะปลูกข้าวในแต่ละหมู่บ้าน (Stratified two-stage sampling) โดยมีหมู่บ้านที่ปลูกข้าวเป็นหน่วยสุ่มขั้นแรก และครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกข้าวเป็นหน่วยสุ่มขั้นที่สอง

4.2 ขนาดตัวอย่าง (Sample size)

กำหนดจำนวนหมู่บ้านตัวอย่างทั้งหมดทั่วประเทศ จำนวน 2,000 หมู่บ้านตัวอย่าง แล้วจัดสรรลงไปในแต่ละจังหวัด โดยวิธีเป็นสัดส่วนกับเนื้อที่เพาะปลูกข้าวของแต่ละจังหวัด (Proportional allocation) เมื่อได้จำนวนหมู่บ้านตัวอย่างแต่ละจังหวัดแล้วจัดสรรหมู่บ้านตัวอย่างลงไปในแต่ละพวก (Stratum) เป็นสัดส่วนกับจำนวนหมู่บ้านทั้งหมดในแต่ละพวกนั้น ซึ่งถูกแบ่งโดยใช้ขนาดเนื้อที่เพาะปลูกในแต่ละหมู่บ้าน และในแต่ละ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมู่บ้านตัวอย่าง กำหนดใช้จำนวนครัวเรือนตัวอย่างเพื่อสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลหมู่บ้านละ 10 ครัวเรือนตัวอย่าง

4.3 ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 4.3.1 ส่วนกลาง สถาบันวิจัยข่าวสุ่มหมู่บ้านตัวอย่าง และจัดทำบัญชีรายชื่อหมู่บ้านตัวอย่าง เพื่อจัดส่งให้เจ้าหน้าที่สำรวจทุกจังหวัด
- 4.3.2 เจ้าหน้าที่สำรวจเข้าไปทำการนับจดครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกข้าวทุกครัวเรือนในหมู่บ้านตัวอย่าง
- 4.3.3 เจ้าหน้าที่สำรวจให้หมายเลขสุ่มและสุ่มหาครัวเรือนตัวอย่างจำนวน 10 ครัวเรือน
- 4.3.4 เจ้าหน้าที่สำรวจทำการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลตามรายการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม
- 4.3.5 เจ้าหน้าที่สำรวจ รวบรวมแบบสัมภาษณ์ในแต่ละหมู่บ้านตัวอย่าง เพื่อจัดส่งเข้าสู่ส่วนกลาง
- 4.3.6 ส่วนกลางทำการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นและลงรหัสประมวลผล คำนวณผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
- 4.3.7 ส่วนกลางทำการวิเคราะห์ผลรูปแบบตารางรายงานผลและจัดทำรูปเล่ม เพื่อใช้ศึกษาและเผยแพร่ต่อไป

5. วิธีการสุ่มครัวเรือนตัวอย่าง

จำนวนผู้ถือครองตัวอย่างที่ต้องสัมภาษณ์เก็บข้อมูลในแต่ละหมู่บ้าน กำหนดเป็น 10 ครัวเรือน ($n = 10$) ทั้งนี้เจ้าหน้าที่สำรวจจะต้องทำการนับจดรายชื่อผู้ถือครองเรียงตามลำดับจนครบเสียก่อน จะทำให้ทราบจำนวนผู้ถือครองทั้งหมดเขียนแทนด้วยค่า N ในการสุ่มเลือกผู้ถือครองตัวอย่างกำหนดใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบระบบ (Systematic Sampling) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างดังนี้ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1 กำหนดค่าอันตรภาคชั้น (k) เมื่อ $k = \frac{N}{n}$

N = จำนวนเกษตรกรที่นับจดได้ทั้งหมด

n = จำนวนเกษตรกรตัวอย่างที่กำหนดให้

5.2 ทำการสุ่มเลือกเกษตรกรตัวอย่างที่ 1 โดยกำหนดใช้หมายเลขสุ่มที่ถือเป็นเลขสุ่มเริ่มต้น (Random start) มีค่าเท่ากับ $k - 1$

5.3 การสุ่มตัวอย่างรายต่อไป ให้ใช้ค่าอันตรภาคชั้น (k) ที่คำนวณไปบวกกับหมายเลขสุ่มเริ่มต้นก็จะได้หมายเลขเกษตรกรตัวอย่างรายที่ 2 และเมื่อบวกด้วยค่า k กับหมายเลขเกษตรกรตัวอย่างรายที่ 2 อีก ก็จะเป็นหมายเลขเกษตรกรตัวอย่างที่ 3 กระทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนได้จำนวนเกษตรกรตัวอย่างตามที่ต้องการ

6. สภาพทั่วไปของกรุงเทพมหานคร

6.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

กรุงเทพมหานครตั้งอยู่ทางด้านเหนือส่วนในของอ่าวไทย เป็นศูนย์กลางของประเทศ ห่างจากทะเลเพียง 20 ไมล์ แม่น้ำเจ้าพระยาจึงเปรียบเสมือนเส้นโลหิตของประเทศ ตัดผ่านกรุงเทพมหานคร ไหลลงสู่อ่าวไทย กรุงเทพมหานครมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้ (ภาพที่ 1)

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดอยุธยา ปทุมธานี

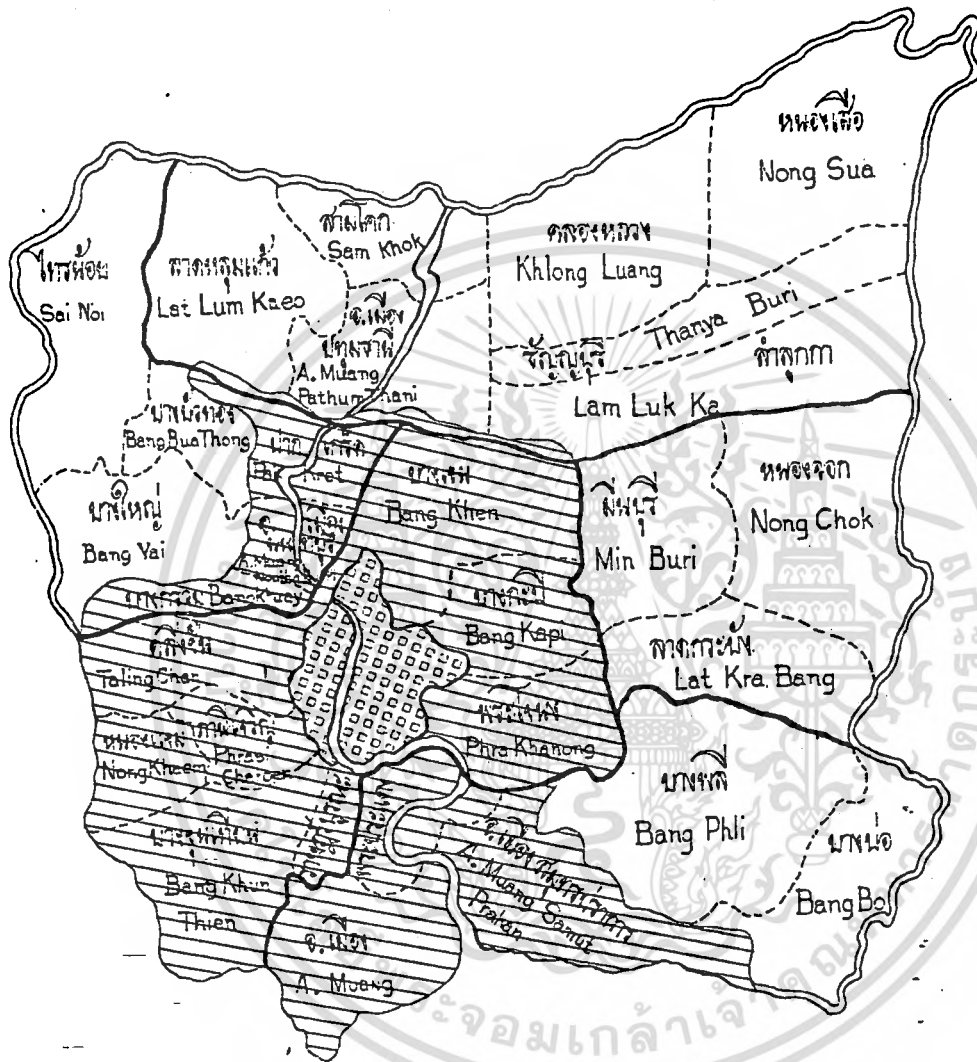
ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดสมุทรสาคร และอ่าวไทย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสมุทรปราการ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนนทบุรี

6.2 ลักษณะทางภูมิศาสตร์

กรุงเทพฯ ตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มดินคอนสามเหลี่ยมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นบริเวณชายฝั่งที่มีการตกตะกอนที่ไม่นาน ประกอบด้วยชั้นหน้าของดินเหนียวละเอียดและตะกอนละเอียด ดินเหนียวจะเหนียวและเป็นโคลนตมในฤดูฝน แต่แข็งในฤดูแล้ง ส่วนดินตะกอนเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1 แสดงอาณาเขตติดต่อของกรุงเทพมหานคร

ที่มา : (สำนักงานสถิติแห่งชาติ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 เนื้อที่ของที่ดินครอง จำแนกตามลักษณะพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ในที่ดินครองรายอำเภอ

อำเภอ	เนื้อที่เป็นไร่					
	เนื้อที่ของที่ดิน ครองทั้งสิ้น	เนื้อที่				
		ปลูกข้าว	ปลูกพืชไร่ พืชผัก	ปลูกพืชยืนต้น	ป่าหรือทุ่งหญ้า	อื่น ๆ
ยอดรวมจังหวัด	386,603	310,133	24,091	40,204	1,258	10,917
เขตคลังชั้น	31,480	13,863	12,118	4,926	214	359
เขตบางกะปิ	13,985	12,302	106	953	8	616
เขตบางขุนเทียน	22,613	9,177	1,245	12,053	84	54
เขตบางเขน	21,584	20,137	71	574	48	754
เขตพระโขนง	6,979	5,350	81	1,037	69	442
เขตภาษีเจริญ	10,839	381	6,133	4,042	36	247
เขตมีนบุรี	82,604	75,529	570	3,341	338	2,826
เขตราษฎร์บูรณะ	6,288	304	0	5,879	44	41
เขตลาดกระบัง	57,699	50,953	356	2,684	306	3,400
เขตหนองแขม	10,865	5,499	3,322	1,567	40	437
เขตหนองจอก	121,667	116,638	89	3,148	71	1,721

ที่มา : (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2529)

เป็นดินที่อุ้มน้ำและเนื้อดินไม่อัดแน่น ดังนั้นภาคนี้จึงเหมาะแก่การปลูกข้าว พื้นที่บริเวณเขตเมืองของกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เดิมเป็นทุ่งนาที่อุดมสมบูรณ์

ที่ราบลุ่มดินดอนสามเหลี่ยมมีลักษณะเป็นที่ราบและมีระดับต่ำ อาณาบริเวณมหานครแห่งนี้ทั้งหมดอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณหนึ่งเมตรครึ่ง ดังนั้นตัวเมืองจึงประสบปัญหาเกี่ยวกับระบบการระบายน้ำ ในช่วงที่มีฝนตกชุกที่สุดในฤดูฝน ทำให้หลายเขตของกรุงเทพฯ จมอยู่ใต้น้ำ น้ำท่วมชั่วคราวจะเกิดขึ้นเนื่องจากการระบายน้ำลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาไม่ทัน และน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยามีระดับสูงในเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม

6.3 แนวทางในการพัฒนาระบบการผลิตข้าว

กรุงเทพมหานคร ได้ผลิตข้าวมาเป็นเวลาช้านาน ดังนั้นในปัจจุบันนี้ การผลิตข้าวจึงมีเพียงบางส่วนเท่านั้น คือ เขตมีนบุรี เขตหนองจอก เขตลาดกระบัง ซึ่งเขตเหล่านี้ทางสถาบันวิจัยข้าวได้ส่งเสริมให้ผลิตข้าวเพื่อเป็นการค้า เนื่องจากเป็นพื้นที่มีน้ำท่วมขังตลอดฤดูกาลทำนา จึงเหมาะสมกับการทำนากว่าเขตอื่น ๆ (ตารางที่ 1) พันธุ์ข้าวที่แนะนำคือ พันธุ์ กข.7, กข.23 และเหลืองประทิว-123 ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์อื่น ๆ

7. สภาพทั่วไปของจังหวัดสมุทรปราการ

7.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดสมุทรปราการ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงของประเทศไทย ระหว่างเส้นรุ้งที่ 13-14 องศาเหนือและเส้นแวงที่ 100-101 องศาตะวันออก มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 890.28 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 555,900 ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงตามเส้นทางรถยนต์ 30 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้ คือ (ภาพที่ 2)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ทิศใต้ ติดต่อกับ อ่าวไทย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดสมุทรสาคร และกรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2 แสดงอาณาเขตติดต่อของจังหวัดสมุทรปราการ

ที่มา : (สำนักงานสถิติแห่งชาติ)

7.2 การปกครองและประชากร

การปกครองของจังหวัดสมุทรปราการ แบ่งเป็น 4 อำเภอ กับอีก 1 กิ่งอำเภอ มี 43 ตำบล 456 หมู่บ้าน ได้แก่ อำเภอเมือง พระประแดง บางพลี บางบ่อ และกิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 639,355 คน เป็นเพศชาย 327,728 คน เพศหญิง 311,627 คน มีจำนวนครัวเรือนเกษตร 23,590 ครัวเรือน

7.3 การประกอบอาชีพการเกษตร

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน มี 2527 ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทำนาเพียงอย่างเดียวจำนวน 2,122 ครัวเรือน ครัวเรือนที่ปลูกพืชไร่เพียงอย่างเดียวจำนวน 15 ครัวเรือน ครัวเรือนเกษตรที่ทำนาและปลูกพืชไร่มีจำนวน 9 ครัวเรือน

7.4 สภาพพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดสมุทรปราการ โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มทั้ง 2 ฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา ฤดูน้ำน้ำจะท่วม มีคลองสำโรงเป็นคลองที่ใช้ในการคมนาคมและการชลประทาน ดอนใต้ของจังหวัดเป็นป่าไม้ชายเลนและดอนบนเป็นที่ราบกว้างใหญ่มีแม่น้ำเจ้าพระยาแบ่งเป็นพื้นที่ 2 ฝั่งคือ ด้านฝั่งตะวันออก และฝั่งตะวันตก

7.5 แนวทางในการพัฒนาระบบการผลิตข้าว

จังหวัดสมุทรปราการได้ตั้งเป้าหมายหลักการผลิตข้าวเพื่อการค้า ดังนั้นจึง เป็นพื้นที่ที่ควรจะทำกรปรับปรุงพันธุ์ข้าว เพื่อผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งภายในและตลาดต่างประเทศ เช่น ส่งเสริมพันธุ์ กข 21, กข 23, เหลืองประทิว 123 สามารถปลูกในพื้นที่มีน้ำชลประทาน และผลผลิตต่อไร่จะสูง พื้นที่ดังกล่าวได้แก่ อำเภอ บางพลี บางบ่อ และอำเภอเมืองบางส่วน (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 การประกอบอาชีพของประชากร เป็นรายอำเภอ จังหวัดสมุทรปราการ

อำเภอ	จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพประเภทเดียว				จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพมากกว่า 1 ประเภท				ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทั้งหมด
	ทำนา	ทำไร่	รับจ้าง	อื่น ๆ	ทำนาและไร่	ทำนาและอื่น ๆ	ทำไร่และอื่น ๆ	ทำนา ไร่ และอื่น ๆ	
เมือง	14	-	4,928	6,517	-	-	-	-	11,679
บางบ่อ	962	-	2,379	1,731	-	94	-	-	5,697
บางพลี	1,145	-	2,782	2,541	9	603	-	-	7,015
พระประแดง	-	15	7,912	3,614	-	10	15	-	11,555

ที่มา : (สำนักงาน เกษตรจังหวัดสมุทรปราการ)

ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ฝ่ายวิเคราะห์ทางสถิติ กองแผนงาน กรมวิชาการเกษตร (2515) ได้รายงานผลการสำรวจความคิดเห็นของชาวนาเกี่ยวกับข้าวขึ้นน้ำ สรุปได้ว่า ความนิยมในการใช้พันธุ์รัฐบาล เปรียบเทียบกับการใช้พันธุ์พื้นเมือง ชาวนาส่วนมากใช้ที่ดินปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองมากกว่าพันธุ์รัฐบาลในทุกจังหวัด โดยใช้พื้นที่ปลูกพันธุ์พื้นเมืองต่อพันธุ์รัฐบาลประมาณ 3 ต่อ 1 ทั้งนี้เพราะเหมาะสมกับสภาพพื้นที่มากกว่า สำหรับความคิดเห็นของเกษตรกรจำนวน 370 คนที่ปลูกข้าวพันธุ์รัฐบาล สรุปได้ว่า ร้อยละ 98 เห็นว่าข้าวพันธุ์รัฐบาลเหมาะสมกับระดับน้ำในท้องที่ต่ำกว่า 1 เมตรเท่านั้น ร้อยละ 71 เห็นว่าผลผลิตข้าวพันธุ์รัฐบาลสูงกว่าพันธุ์พื้นเมือง ร้อยละ 68 เห็นว่าราคาข้าวพันธุ์รัฐบาลสูงกว่าราคาข้าวพันธุ์พื้นเมือง ส่วนการกระจายผลผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์นั้น ร้อยละ 68 ผลิตเพื่อไว้จำหน่ายอย่างเดียว ร้อยละ 17 เก็บไว้เพื่อบริโภคเท่านั้น ร้อยละ 10 ที่เก็บไว้ทำพันธุ์ในฤดูต่อไป ร้อยละ 5 ใช้เมล็ดพันธุ์แทนการชำระค่าเช่านา

สง่า ดวงรัตน์ และคณะ (2527) ได้ศึกษาโดยการสำรวจจำนวนเกษตรกรที่ปลูกข้าวพันธุ์ดี รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าว ตลอดจนพันธุ์ข้าวที่เกษตรกรต้องการ จากการศึกษาสรุปได้ว่า พื้นที่ที่ทำนาจำแนกตามวิธีการปลูกแล้ว ภาคเหนือทำนาค้ำร้อยละ 73 นาหว่านสำรวจร้อยละ 25 นาหว่านน้ำตมร้อยละ 1 และนาหยอดร้อยละ 1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำนาค้ำร้อยละ 92 นาหว่านสำรวจร้อยละ 2 ภาคกลางทำนาค้ำร้อยละ 35 นาหว่านน้ำตมร้อยละ 33 นาหว่านสำรวจร้อยละ 30 ภาคใต้ทำนาค้ำร้อยละ 44 นาหว่านสำรวจร้อยละ 35 นาหยอดร้อยละ 2 จากการสำรวจยังพบว่าเกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์ดีเฉลี่ยร้อยละ 65 ข้าวพันธุ์ดีภาคที่ปลูกมากที่สุดคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือ ภาคกลาง ประเภทข้าวพันธุ์ดีที่เกษตรกรนิยมปลูกมากที่สุดคือ ข้าวเจ้าร้อยละ 73 ชนิดข้าวเจ้าที่ปลูกมากที่สุดคือ กข 7, กข 13 ตามลำดับ ชนิดข้าวเหนียวที่ปลูกมากที่สุดคือ กข 6 และ กข 8 ตามลำดับ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการปลูกข้าวพันธุ์ดีนั้น พันธุ์ข้าวไม่ต้านทานโรค และแมลงเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือน้ำหนักเมล็ดไม่ดี พ่อค้าข้าวตีราคาให้ต่ำ ต้นตี้ยกเกี่ยวยาก และไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น ปลูกในที่น้ำลึกไม่ได้ สำหรับการส่งเสริมแนะนำในส่วน of รัฐบาลนั้น เกษตรกรได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่ทั่วถึง เป็นส่วนใหญ่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2529) ได้รายงานการสำรวจข้าวนาปี ปีการเพาะปลูก 2528/29 สรุปได้ว่า ร้อยละ 87 ของเกษตรกรทั้งประเทศจะปลูกข้าวเพียงพอต่อการบริโภค ร้อยละ 13 ปลูกข้าวไม่เพียงพอต่อการบริโภค ในด้านการตอบสนองต่อราคาข้าว ร้อยละ 85 จะไม่ตอบสนองต่อราคาข้าว กล่าวคือ เกษตรกรจะไม่เพิ่มหรือลดพื้นที่การเพาะปลูก เพราะสาเหตุการขึ้นลงของราคาข้าว ในการเปลี่ยนแปลงพันธุ์ข้าวให้เหมาะสม โดยรัฐบาลจัดหาเมล็ดพันธุ์มาจำหน่ายในราคาอุดหนุน ร้อยละ 97 ที่ยอมปฏิบัติตาม สำหรับเกษตรกรที่ปลูกข้าวเพียงพอต่อการบริโภค ร้อยละ 63 ไม่ยอมลดพื้นที่การปลูกพืชอื่นแทนตามนโยบายของรัฐบาล ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายในการสร้างฉางกลางให้เกษตรกรนำข้าวไปฝากไว้ขายเมื่อราคาเหมาะสม ร้อยละ 23 เท่านั้นที่เห็นด้วยกับนโยบายนี้ สำหรับข้อคิดเห็นต่าง ๆ นั้นได้แยกความต้องการมากไว้ดังนี้ คือ อันดับหนึ่งอยากให้รัฐบาลมีการประกันราคาข้าวขึ้นต่ำทุก ๆ ปี อันดับสองอยากให้รัฐบาลรับซื้อข้าวจากเกษตรกรโดยตรง อันดับสามให้รัฐช่วยเหลือในการจัดตั้งกลุ่มหรือสมาคมเกษตรกร อันดับสุดท้ายอยากให้รัฐบาลช่วยเหลือในการจัดหาปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะปุ๋ยราคาถูกเพื่อลดต้นทุนการผลิต

อรุณคดี ทศน์สองชั้น (2530) ได้อธิบายถึงเรื่องพันธุ์ข้าวในประเทศไทย โดยเฉพาะข้าวพันธุ์ดีของรัฐบาลที่ปลูกได้ดีในเขตภาคกลาง เช่น ข้าว กข ทุกชนิด ตะเภา-แก้ว 161 นางฉลอง นางมลเอส 4 บางเขน 293 พวงนาค 16 พวงนาค 26 เหลืองทอง 101 เหลืองประทิว 123 เหลืองอ่อน 29 เป็นต้น ซึ่งข้าวพันธุ์ดีนี้สามารถปลูกได้ทั้งฤดูนาปีและฤดูนาปรังและในเขตที่ควบคุมน้ำได้ทุกภาค นอกจากนั้นยังได้อธิบายถึงวิธีการขยายข้าวพันธุ์ดี การคัดเลือก เมล็ดพันธุ์ การคัดพันธุ์ เพื่อให้มีความบริสุทธิ์ และแนะนำให้เกษตรกรเก็บข้าวพันธุ์ดีไว้ปลูกในปีต่อไป เพื่อให้เมล็ดพันธุ์มีความสมบูรณ์มีอัตราการงอกสูง เป็นต้น ซึ่งหากเกษตรกรได้รับความรู้ในด้านนี้ และยอมรับเพื่อปฏิบัติตามคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของทางรัฐบาลแล้ว จะช่วยให้การทำนาเกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายทั้งในด้านเมล็ดพันธุ์ ค่าแรงงาน ค่ายาป้องกันและกำจัดโรคแมลง ข้าวจะมีผลผลิตดีมีคุณภาพดี มีราคาดี ตลอดจนคุณภาพการสีขัดและหุงต้ม

บทที่ 3

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

จากการศึกษาเกษตรกรที่ทำนาในกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ มีทั้งหมด 98 ครอบครัว (เนื่องจากข้อมูลขาดหายไปหลังจากการสำรวจจำนวน 2 ครอบครัว) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ เกษตรกรในกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการมีอายุเฉลี่ย 43 ปี ร้อยละ 97.95 ที่แต่งงานแล้ว ร้อยละ 2.04 ที่เป็นมัธยมศึกษา ร้อยละ 82.5 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 12.5 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ร้อยละ 5.08 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมดโดยเฉลี่ย 4 คน จำนวนสมาชิกที่เป็นแรงงานทางการเกษตรโดยเฉลี่ย 3 คน เกษตรกรทั้งหมดมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่อื่น ๆ มาก่อนโดยมิได้ย้ายมาจากที่อื่น ๆ เลย ลักษณะการถือครองที่ดิน ร้อยละ 40 มีที่ดินเป็นของตนเองโดยเฉลี่ย 22 ไร่ต่อครอบครัว ร้อยละ 76.5 เข้าที่ดินของบุคคลอื่นทำนา ร้อยละ 16.5 ที่อาศัยที่ดินของตนเองและเข้าที่ดินของบุคคลอื่นทำนาด้วยทั้งสองอย่าง เกษตรกรทั้งหมดใช้ที่ดินทำประโยชน์คือ ทำนาโดยเฉลี่ย 93 ไร่ต่อครอบครัว รายได้ในปีที่ผ่านมายของเกษตรกรที่มีอาชีพทำนาเป็นรายได้ต่อปีทั้งหมดโดยเฉลี่ย 60,157 บาทต่อปี เกษตรกรที่มีรายได้สูงสุด 180,000 บาท/ปี เกษตรกรที่มีรายได้ต่ำสุด 6,000 บาทต่อปี สำหรับระยะเวลาที่เกษตรกรใช้พื้นที่ในการปลูกข้าว เฉลี่ย 12.5 ปีเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนเกษตรกรที่สามารถกำหนดระยะเวลาได้ เฉลี่ยร้อยละ 31 และเกษตรกรที่ไม่สามารถกำหนดระยะเวลาที่ใช้พื้นที่ในการปลูกข้าวได้ เฉลี่ยร้อยละ 69 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าร้อยละของแต่ละจังหวัดนั้น แสดงไว้ในตารางที่ 3

ตอนที่ 2 ลักษณะการกระจายข้าวพันธุ์ดี

จากการศึกษาพบว่า คุณสมบัติของดินที่ปลูกข้าวในกรุงเทพมหานครจะเป็นดินที่อยู่ในสภาพปกติ ไม่มีกรด ไม่มีด่าง เฉลี่ยร้อยละ 98 ส่วนจังหวัดสมุทรปราการคุณสมบัติของดินที่ปลูกข้าวอยู่ในสภาพดินเปรี้ยวทั้งหมด และลักษณะของดินเป็นดินร่วนเหนียว เมล็ดพันธุ์ข้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

รายการ	กรุงเทพมหานคร		สมุทรปราการ		ค่าเฉลี่ย	เฉลี่ย
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ทั้งหมด	ร้อยละ
ข้อมูลพื้นฐานทางสังคม						
อายุ (ปี)	46	-	40	-	43	-
สถานภาพการสมรส						
แต่งงานแล้ว	-	98	-	97.91	-	97.95
หม้าย	-	2	-	2.08	-	2.04
การศึกษา						
จบประถมศึกษาปีที่ 4	-	84	-	81.25	-	82.62
จบประถมศึกษาปีที่ 7	-	10	-	14.52	-	12.29
จบมัธยมศึกษาปีที่ 6	-	6	-	4.16	-	5.08
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	6	-	5	-	4	-
ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ						
จำนวนสมาชิกที่เป็นแรงงานเกษตร	4	-	3	-	3.5	-
ภูมิลำเนาเดิม (อยู่ในพื้นที่)	-	100	-	100	-	100
ลักษณะการถือครองที่ดิน (ไร่)						
ที่ดินของตนเองทั้งหมด	20	32	24	47.91	22	39.95
ที่ดินเช่าทั้งหมด	33	80	32	72.91	32.5	76.45
ที่ดินเช่าอย่างเดียว	-	68	-	52.00	-	60.00
อาศัยที่ดินทั้งตนเองและเช่า	-	12	-	21.00	-	16.5
การใช้ประโยชน์ (ไร่)						
ทำนา	34	98	22	100	33	99.00
ที่อยู่อาศัย	-	-	-	10.42	-	5.21
ทำสวน (ไร่)	5	2	-	-	2.5	1.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	กรุงเทพมหานคร		สมุทรปราการ		ค่าเฉลี่ย	เฉลี่ย
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ทั้งหมด	ร้อยละ
รายได้ค่อปี (บาท)	39,440	-	80,875	-	60,157	-
เกษตรกรที่มีรายได้ต่ำสุด	6,000	-	23,000	-	14,500	-
เกษตรกรที่มีรายได้สูงสุด	130,000	-	120,000	-	155,000	-
ระยะเวลาที่ใช้พื้นที่ปลูกข้าว (ปี)	12	-	13	-	12.5	-
เกษตรกรที่กำหนดเวลาได้	-	46	-	16.67	-	31.33
เกษตรกรที่ไม่สามารถกำหนดได้	-	54	-	83.33	-	68.66

ที่เกษตรกรใช้ปลูกในปัจจุบันได้มาจากการแลกเปลี่ยนจากเพื่อนเกษตรกรด้วยกัน เฉลี่ยร้อยละ 95 และซื้อมาจากส่วนราชการ คือกรมวิชาการเกษตร เฉลี่ยร้อยละ 4 ส่วนได้มาโดยไม่ ได้เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ เลยเฉลี่ยร้อยละ 1 ลักษณะของพันธุ์ข้าวที่ปลูกในปัจจุบันส่วนมากเป็น พันธุ์ราชการไม่ไวต่อช่วงแสง เฉลี่ยร้อยละ 70 รองลงมาเป็นพันธุ์พื้นเมืองเฉลี่ยร้อยละ 39.16 และเป็นพันธุ์ราชการไวต่อช่วงแสงเฉลี่ยร้อยละ 12.04 ส่วนพันธุ์และชนิดของข้าว ที่เกษตรกรนิยมปลูกมากที่สุดแยกได้ดังนี้ กรุงเทพมหานครนิยมปลูกชนิดข้าวเจ้าพันธุ์เหลือง-ควายหล้า เฉลี่ยร้อยละ 58 รองลงมาพันธุ์รัฐบาล คือพันธุ์เหลืองประทิว-123 เฉลี่ย ร้อยละ 12 ในการปลูกข้าวแต่ละฤดูกาลนั้นเกษตรกรนิยมปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองอย่างเดียว เฉลี่ยร้อยละ 42 นิยมปลูกข้าวพันธุ์รัฐบาลอย่างเดียวเฉลี่ยร้อยละ 28 และนิยมปลูกข้าว ทั้งพันธุ์พื้นเมืองและพันธุ์รัฐบาลควบคู่กันไปเฉลี่ยร้อยละ 24

ส่วนจังหวัดสมุทรปราการเกษตรกรทั้งหมดนิยมปลูกชนิดข้าวเจ้าพันธุ์รัฐบาล คือ พันธุ์โอปอ เฉลี่ยร้อยละ 63 รองลงมาคือพันธุ์ กข.23 เฉลี่ยร้อยละ 58 และเกษตรกร

ส่วนมากนิยมปลูกข้าวพันธุ์รัฐบาลอย่างเดียว เฉลี่ยร้อยละ 91.67 สำหรับเกษตรกรที่นิยมปลูกทั้งข้าวพันธุ์รัฐบาลและพันธุ์พื้นเมืองควบคู่กันไป เฉลี่ยร้อยละ 8.33 พันธุ์พื้นเมืองที่นิยมคือ ครุททอง ขาวระแหง

ชนิดของข้าวที่ปลูกเกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวนปีทั้งหมดตลอดฤดูกาลปีการเพาะปลูก 2531-32 และเกษตรกรที่ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวนปีและนาปรังในเวลาเดียวกัน เฉลี่ยร้อยละ 70 (รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4 และตารางที่ 5) การทำนาของเกษตรกรทั้งหมดจะใช้พันธุ์ข้าวนาสวน โดยกรรมวิธีนาหว่านน้ำตามที่นิยมมากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 97 และกรรมวิธีนาหว่านข้าวแห้ง เฉลี่ยร้อยละ 3 สำหรับฤดูกาลเพาะปลูกในแต่ละปีนั้น เกษตรกรจะนิยมทำฤดูกาลนาปีและนาปรังควบคู่กันไป เฉลี่ยร้อยละ 67 นิยมทำนาฤดูกาลนาปีอย่างเดียว เฉลี่ยร้อยละ 33 การใช้น้ำประกอบในการทำนานั้น เกษตรกรทั้งหมดจะอาศัยน้ำฝนทุก ๆ ปี จะอาศัยน้ำฝนและอาศัยน้ำระบบชลประทานติดต่อกันไปตลอดฤดูกาล เฉลี่ยร้อยละ 34

ลักษณะของการกระจายข้าวพันธุ์ดี (ตารางที่ 6) เกษตรกรที่ได้พันธุ์ข้าวมาแล้วนำไปปลูกหรือกระจายพันธุ์ต่อไป เฉลี่ยร้อยละ 75 และเกษตรกรที่ไม่เคยได้รับเมล็ดพันธุ์ดีจากรัฐบาลเลย เฉลี่ยร้อยละ 25 ทั้งนี้เพราะว่าไม่เคยรู้มาก่อน ส่วนปริมาณของเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ปลูกต่อไร่ต่อฤดูกาล เฉลี่ย 20 กิโลกรัม ซึ่งปกติมาตรฐานของปริมาณเมล็ดพันธุ์ข้าว 8-10 กิโลกรัมต่อไร่ เกษตรกรส่วนมากมีวัตถุประสงค์ในการปลูกข้าวไว้เพื่อจำหน่าย เฉลี่ยร้อยละ 96 รองลงมาปลูกข้าวไว้เพื่อบริโภค และเก็บไว้ทำพันธุ์ในฤดูต่อไป ตามลำดับ สำหรับการกระจายพันธุ์ข้าวที่ขยายพันธุ์ได้ส่วนมากจะกระจายพันธุ์ไปสู่ญาติ เฉลี่ยร้อยละ 57 รองลงมากระจายพันธุ์ไปสู่เพื่อนเกษตรกรและส่วนที่เหลือไม่ได้กระจายพันธุ์ไปทีใด แต่เกษตรกรนำไปจำหน่ายในตลาดหมด

ตารางที่ 4 สภาพพื้นที่และพันธุ์ข้าวที่ปลูก

รายการ	กรุงเทพมหานคร	สมุทรปราการ	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
	ร้อยละ	ร้อยละ	
คุณสมบัติของดินที่ปลูกข้าว			
ดินเปรี้ยว	—	100	50
ดินเป็นกรด	2		1
ดินสมบูรณ์ปกติ	98		49
ลักษณะของดินที่ปลูกข้าว			
ดินร่วนเหนียว	88	100	94
ดินร่วนปนทราย	12		6
ลักษณะของพันธุ์ข้าวที่ปลูก			
ราชการไวค่อช่วงแสง	22	2.08	12.04
ราชการไม่วาค่อช่วงแสง	40	100	70
พันธุ์พื้นเมือง	70	8.33	39.16
พันธุ์ข้าวที่ปลูกในปัจจุบัน			
ปลูกพันธุ์รัฐบาลอย่าง เดียว	28	91.67	59.83
ปลูกพันธุ์พื้นเมืองอย่าง เดียว	48	—	24
ปลูกทั้งสองอย่าง	24	8.33	16.16
พันธุ์พื้นเมือง			
ครุททอง	—	4.16	2.08
ขาวระแหง	—	4.16	2.08
ฟานทอง	10		5
เหลืองควายล้า	58		29
ขาวค้อ	10		5
เหลือง เศรษฐี	2		1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการ	กรุงเทพมหานคร	สมุทรปราการ	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
	ร้อยละ	ร้อยละ	
พันธุ์รัฐบาล			
กข.23	6	58.33	32.16
กข.7	-	4.16	2.08
กข.21	11		6.5
โอปอ	2	62.5	32.5
สุพรรณ 60	6	2.08	4.04
เหลืองประทิว-123	12	-	6
ขาวคาแห้ง 17	-	2.08	1.04
ขาวหลวง	8	-	4
ทับทิม	4	-	2
ดอกเตอร์	4	-	2
ไข่มุก	6	-	3
อินเตอร์	2	-	1
ขาวดอกมะลิ-105	2	-	1
เบอร์ 03	-	2.08	1.04
เบอร์ 22	-	2.08	1.04
เบอร์ 45	-	6.25	3.12
เบอร์ 90	2	-	1
เบอร์ 153	8	-	4
ชนิดของข้าวที่ปลูก			
ข้าวเจ้าธานี	100	75	87.5
ข้าวเจ้านาปัง	40	100	70
ข้าวเหนียวธานี	-	2.08	1.04

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 วิธีการทำนาและฤดูการเพาะปลูกปี 2531/32

รายการ	กรุงเทพมหานคร	สมุทรปราการ	เฉลี่ยร้อยละ
	ร้อยละ	ร้อยละ	
วิธีการทำนา			
นาหว่านน้ำตม	96	97.92	96.96
นาหว่านข้าวแห้ง	4	2.08	3.04
ฤดูการเพาะปลูกปี 2531/32			
ฤดูนาปี (มิถุนายน-ธันวาคม)	100	100	100
ฤดูนาปรัง (มกราคม-พฤษภาคม)	34	97.92	65.96
เกษตรกรทำนาปีอย่างเดียว	64	2.08	33.04
เกษตรกรทำนาทั้งฤดูนาปีและฤดูนาปรัง	36	97.92	66.96
การใช้น้ำ			
อาศัยน้ำฝน	100	100	100
อาศัยระบบชลประทาน	34	97.92	65.96

ตารางที่ 6 ลักษณะการกระจายข้าวพันธุ์ดี

รายการ	กรุงเทพมหานคร		สมุทรปราการ		ค่าเฉลี่ย	เฉลี่ย
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ทั้งหมด	ร้อยละ
แหล่งของพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูก						
ในปัจจุบัน						
แลกเปลี่ยนจาก เพื่อน เกษตรกร	98		91.67		94.83	
ได้มาโดยไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ	-		2.08		1.04	
ซื้อจากกรมวิชาการ เกษตร	2		6.25		4.12	
ระยะเวลาที่ได้พันธุ์ข้าวมา (ปี)	4		3		3.5	
ปริมาณของเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ (กก./ไร่/ฤดูการ)	19		21		20	
วัตถุประสงค์ของการปลูกข้าว						
บริโภค	86		95.83		90.91	
จำหน่าย	96		95.83		95.91	
เก็บไว้ทำพันธุ์ในฤดูต่อไป	32		64.58		48.29	
การกระจายข้าวพันธุ์ดี						
เพื่อนเกษตรกร	22		70.92		46.46	
ญาติ	58		56.25		57.12	
เก็บไว้ทำพันธุ์ส่วนที่ เหลือ ขายหมด	62		10.42		36.21	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์ดีในสภาพทั่วไป

ผลการศึกษาข้อคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์รัฐบาล (ตารางที่ 7) จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรชอบข้าวพันธุ์รัฐบาลเฉลี่ยร้อยละ 90 สาเหตุที่ชอบนั้นเพราะว่า ข้าวพันธุ์รัฐบาลมีผลผลิตดี ขายได้ราคาดี เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ด้านทานโรคและแมลง และคุณภาพเมล็ดในการหุงต้มดี ส่วนเกษตรกรที่ไม่ชอบข้าวพันธุ์รัฐบาลเฉลี่ยร้อยละ 10 สาเหตุที่ไม่ชอบเพราะว่าข้าวพันธุ์รัฐบาลไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และคุณภาพเมล็ดไม่ดี กรณีที่เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์รัฐบาลส่วนมากจะไม่เปลี่ยนพันธุ์ข้าวในฤดูกาลต่อไป เพราะเห็นว่าดีอยู่แล้ว เฉลี่ยร้อยละ 48.21 นอกจากนั้นเกษตรกรที่ต้องการจะเปลี่ยนพันธุ์ข้าวในฤดูกาลต่อไป เพราะต้องการพันธุ์ข้าวบริสุทธิ์จากส่วนราชการ ต้องการ เปรียบเทียบเพื่อหาพันธุ์ที่ดีที่สุดและต้องการ เปลี่ยนเพราะเห็นว่าสภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม เฉลี่ยร้อยละ 27.29 สำหรับเกษตรกรที่ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองอยู่แล้ว ส่วนใหญ่จะนำข้าวพันธุ์รัฐบาลมาปลูกในฤดูต่อไป เพราะเห็นว่าเพื่อนเกษตรกรปลูกดีกว่าที่ปลูกอยู่เดิม เฉลี่ยร้อยละ 21.04 และเกษตรกรจะไม่นำข้าวพันธุ์รัฐบาลมาปลูกโดยจะปลูกพันธุ์พื้นเมืองเช่นเดิม เพราะเห็นว่าไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เฉลี่ยร้อยละ 17.08

ข้อคิดเห็นการตอบสนองต่อพันธุ์ข้าวที่ทางรัฐบาลจะมีข้าวพันธุ์ดีพันธุ์ใหม่มาส่งเสริมให้ปลูก เกษตรกรส่วนมากจะให้เกษตรกรอื่น ๆ ลองปลูกดูก่อนจึงจะตัดสินใจว่าจะปลูกหรือไม่ปลูก เฉลี่ยร้อยละ 59.91 เกษตรกรอีกส่วนหนึ่งจะไม่เปลี่ยนเพราะเห็นว่าดีอยู่แล้ว เฉลี่ยร้อยละ 33.91 และเกษตรกรอีกส่วนหนึ่งจะเปลี่ยนทันที เพราะเห็นว่าข้าวพันธุ์รัฐบาลมีความเชื่อถือได้ เฉลี่ยร้อยละ 6.16 สำหรับความรู้และคำแนะนำส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ส่วนใหญ่จะได้รับแต่ไม่ต่อเนื่อง เพราะเจ้าหน้าที่ขาดการติดต่อเป็นเวลานาน เฉลี่ยร้อยละ 54.91 รองลงมาเกษตรกรได้รับและเข้าใจดี เฉลี่ยร้อยละ 43.04 และเกษตรกรได้รับแต่ไม่ค่อยเข้าใจเพราะเจ้าหน้าที่ไม่ส่งเสริมอย่างจริงจัง เฉลี่ยร้อยละ 2.04 ความต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลในเรื่องพันธุ์ข้าวส่วนใหญ่เกษตรกรต้องการให้เมล็ดพันธุ์ดีของทางราชการหาง่าย ซื้อได้สะดวก เพราะปัจจุบันในฤดูกาลหนึ่ง ๆ จะมีปัญหาในการจัดหาเมล็ดพันธุ์ข้าว เฉลี่ยร้อยละ 77.5 รองลงมาต้องการให้เมล็ดพันธุ์ดีของรัฐบาลมีราคาถูก เนื่องจากปัจจุบันมีราคาแพงและต้องการให้ข้าวพันธุ์รัฐบาลมีผลผลิตต่อไร่สูงมากยิ่งขึ้นกว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ :

เดิม สำหรับความต้องการความช่วยเหลือในเรื่องอื่น ๆ นั้น เกษตรกรส่วนมากต้องการให้รัฐบาลประกันราคาข้าวทุก ๆ ปี เฉลี่ยร้อยละ 95.91 รองลงมาต้องการให้รัฐบาลควบคุมราคารับจ่ายการผลิต เช่น นุ่น สารเคมี เฉลี่ยร้อยละ 47.04 เกษตรกรต้องการให้รัฐบาลรับซื้อข้าวโดยตรงจากเกษตรกร เฉลี่ยร้อยละ 26.5 และต้องการให้รัฐบาลนำเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตมาส่งเสริมเผยแพร่ให้กับเกษตรกร เฉลี่ยร้อยละ 15.12

ตารางที่ 7 ข้อคิดเห็นของ เกษตรกรต่อข้าวพันธุ์ดีในสภาพทั่วไป

รายการ	กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ		เฉลี่ยร้อยละ
	ร้อยละ	ร้อยละ	
ชอบพันธุ์ข้าวรัฐบาล เพราะ			
ผลผลิตดี	80	100	90
ขายได้ราคาดี	4	33.33	18.66
คุณภาพเมล็ดดี	4	4.16	4.08
ด้านทานโรคและแมลง	8	4.16	6.08
เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่	16	22.92	19.46
ไม่ชอบพันธุ์ข้าวรัฐบาล เพราะ			
คุณภาพเมล็ดไม่ดี	4	-	2
ไม่เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่	22	-	11
การ เปลี่ยนพันธุ์ข้าวรัฐบาล ในฤดูต่อไป			
เปลี่ยน	16	37.5	26.75
ไม่เปลี่ยน	36	62.5	49.25
สาเหตุที่ เปลี่ยนพันธุ์ข้าวรัฐบาล			
ต้องการพันธุ์บริสุทธิ์จากราชการ	12	33.33	22.66
ต้องการ เปรียบ เทียบ เพื่อหาพันธุ์ที่ดีที่สุด	2	4.16	3.08
สภาพพื้นที่ไม่ เหมาะสม	2	-	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	กรุงเทพมหานคร	สมุทรปราการ	เฉลี่ยร้อยละ
	ร้อยละ	ร้อยละ	
การเปลี่ยนข้าวจ้าวพันธุ์พื้นเมืองเป็นข้าวจ้าวพันธุ์			
รัฐบาลในฤดูต่อไป			
เปลี่ยน	40	2.08	21.04
ไม่เปลี่ยน	30	4.16	17.08
เหตุผลใจที่จะเปลี่ยนเป็นข้าวจ้าวพันธุ์รัฐบาล			
เห็นเพื่อนเกษตรกรปลูกแล้วดีกว่า	40	2.08	21.04
การยอมรับข้าวจ้าวชนิดใหม่ของ			
เกษตรกร			
จะเปลี่ยนข้าวจ้าวใหม่ทันที	4	8.33	6.16
ไม่เปลี่ยนเพราะพันธุ์เดิมคืออยู่แล้ว	22	45.83	33.91
ให้เกษตรกรอื่นทดลองปลูกก่อน	74	45.83	59.91
การได้รับความรู้และคำแนะนำส่งเสริม			
จากเจ้าหน้าที่			
ได้รับและเข้าใจดี	34	52.09	43.04
ได้รับแต่ไม่เข้าใจ	2	2.08	2.04
ได้รับแต่ไม่ต่อเฟื่อง	64	45.83	54.91
ความต้องการความช่วยเหลือเรื่องพันธุ์ข้าว			
ให้เมล็ดพันธุ์หาง่ายและสะดวก	72	83.33	77.66
ให้เมล็ดพันธุ์มีราคาถูก	82	27.08	54.54
ให้ผลผลิตสูงกว่าเดิมและต้านทานโรค	36	43.75	39.87
จัดพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่	26	8.33	17.16

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ		เฉลี่ยร้อยละ
	ร้อยละ	ร้อยละ	
ความต้องการความช่วยเหลือจาก			
รัฐบาลในเรื่องอื่น ๆ			
ให้มีการประกันราคาข้าวทุก ๆ ปี	96	95.83	95.91
ควบคุมราคาปัจจัยการผลิต	42	50	46
ให้รัฐบาลรับซื้อโดยตรงจาก เกษตรกร	20	33.33	26.66
นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาส่งเสริม	24	6.25	15.12
ไม่ต้องการความช่วยเหลือ	4	4.16	4.08

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวพันธุ์ดี

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวของ เกษตรกรในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสมุทรปราการ (ตารางที่ 8) สรุปปัญหาในการจัดหาเมล็ดพันธุ์ได้ดังนี้ เกษตรกรส่วนมากเห็นว่า เมล็ดพันธุ์ดีนั้นมีราคาแพง เมื่อเนื้อที่มาก ๆ จะต้องใช้เมล็ดพันธุ์มากตามไปด้วย เฉลี่ยร้อยละ 68.08 รองลงมาคือ เมล็ดพันธุ์ดีหายาก เฉลี่ยร้อยละ 22.79 และเกษตรกรไม่มีความรู้ เรื่อง เมล็ดพันธุ์ดี เนื่องจากไม่ทราบว่าจะหา เมล็ดพันธุ์มาจากที่ใด เฉลี่ยร้อยละ 11.21 ส่วนปัญหาในด้านการปลูกข้าวตั้งแต่เริ่มตกลำจนถึงระยะที่ข้าวออกดอกออกผล เกษตรกรส่วนมากไม่มีปัญหา เฉลี่ยร้อยละ 43.5 สำหรับเกษตรกรที่มีปัญหา ส่วนมากจะเกิดจากนกรบกวนระยะข้าวออกดอก เนื่องจาก เป็นช่วงที่เมล็ดข้าวเป็นน้ำนม นกจะมาเจาะดูกินทำให้เป็นข้าวเมล็ดลีบ เฉลี่ยร้อยละ 22.5 รองลงมาเกิดจากเมล็ดพันธุ์ดีมีอัตราการงอกต่ำในระยะตกลำหรือหวาน เฉลี่ยร้อยละ 14.5

ปัญหาในการเก็บเกี่ยว เกษตรกรส่วนมากจะไม่มีปัญหา เฉลี่ยร้อยละ 31.5 เกษตรกรที่มีปัญหาในการ เก็บเกี่ยวส่วนใหญ่จะมีปัญหา เมล็ดข้าวพันธุ์ดีจะร่วงง่าย เมื่อสุกทำให้ ผลผลิตลดลง เฉลี่ยร้อยละ 25 รองลงมามีปัญหาต้นข้าวล้มและหักง่าย เฉลี่ยร้อยละ 18

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และมีปัญหารวงข้าวระแงงเหนียวทำให้นวดยาก ข้าวสุกไม่สม่ำเสมอเพราะมีข้าวปนมาก

ส่วนปัญหาในการทำนาทั่วไปนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่จะไม่มีปัญหา เฉลี่ยร้อยละ 78.5 เกษตรกรที่มีปัญหาในการทำนาส่วนใหญ่จะมีปัญหาแรงงานในการทำนาไม่เพียงพอ ทำให้ไม่เสร็จทันตามฤดูกาล เฉลี่ยร้อยละ 13.5 รองลงมาจะมีปัญหาในการขนส่งข้าวที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องใช้เรือซึ่งทำให้ลำบากและล่าช้า และมีปัญหาค่าเช่านาแพงซึ่งไม่คุ้มกับการลงทุน

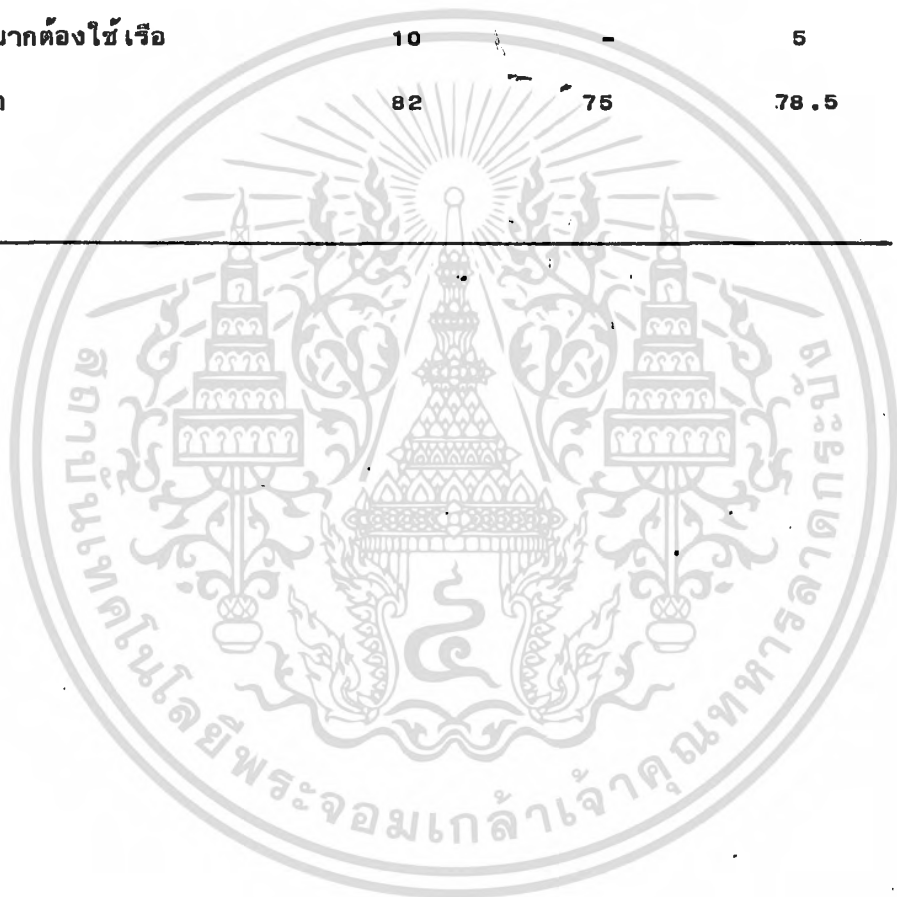
ตารางที่ 8 ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวพันธุ์ดี

รายการ	กรุงเทพมหานคร		เฉลี่ยร้อยละ
	ร้อยละ	ร้อยละ	
<u>ปัญหาในการจัดหา เมล็ดพันธุ์ข้าว</u>			
เมล็ดพันธุ์หายาก	6	39.58	22.79
เมล็ดพันธุ์มีราคาแพง	82	54.16	68.08
ไม่มีความรู้เรื่อง เมล็ดพันธุ์	12	10.42	11.21
ไม่มีปัญหา	-	-	-
<u>ปัญหาในการปลูกข้าว</u>			
อัตราการงอกต่ำ	4	25	14.5
มีนกรบกวน	18	27.08	22.54
ไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	12	-	6
ไม่ต้านทานต่อโรคและแมลง	12	14.58	13.29
ไม่มีปัญหา	54	33.33	43.66
<u>ปัญหาในการเก็บเกี่ยว</u>			
เมล็ดพันธุ์ร่วงง่าย	6	43.15	24.87
ต้นข้าวล้มและหักง่าย	36	-	18
รวงข้าวระแงงเหนียว	8	20.83	14.41
ข้าวสุกไม่สม่ำเสมอ	14	8.33	11.16
ไม่มีปัญหา	36	27.08	31.54

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายการ	กรุงเทพมหานคร	สมุทรปราการ	เฉลี่ยร้อยละ
	ร้อยละ	ร้อยละ	
ปัญหาในการทำนาทั่วไป			
ขาดแรงงาน	8	18.75	13.37
ค่าเช่าแพง	-	6.25	3.12
ขนส่งลำบากต้องใช้เรือ	10	-	5
ไม่มีปัญหา	82	75	78.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ ;

บทที่ 4

สรุปผลการศึกษาและข้อ เสนอแนะ

สรุป

การศึกษาการกระจายข้าวพันธุ์ดีของรัฐบาลในกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบข้อมูล เรื่องการกระจายพันธุ์ข้าวจากรัฐบาลทราบถึงข้อคิดเห็นของเกษตรกรในการปลูกข้าวพันธุ์ดีตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการทำนาทั่วไป เพื่อให้เป็นข้อมูลสำหรับนักวิชาการและผู้สนใจ นำมาใช้เป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือเกษตรกร และเป็นการพัฒนาประเทศไทยในด้านการเกษตรต่อไป

จากสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม สรุปได้ว่าเกษตรกรมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เฉลี่ยร้อยละ 82.5 และเป็นคนในพื้นที่ทั้งหมด ส่วนใหญ่เกษตรกรจะทำนาโดยเช่าที่ดินของบุคคลอื่น เนื่องจากไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง และบางรายมีที่ดินแต่ไม่เพียงพอสำหรับการทำนา จึงเช่าที่ดินของคนอื่น ๆ ด้วย มีเกษตรกรร้อยละ 60 เช่าที่ดินอย่างเดียว ร้อยละ 40 มีที่ดินเป็นของตนเอง และร้อยละ 16.5 อาศัยที่ดินของตนเองรวมทั้งเช่าที่ดินในการทำนาควบคู่กันไปด้วย เกษตรกรมีรายได้ต่อปีเฉลี่ย 60,157 บาทต่อครอบครัว ซึ่งรายที่มีรายได้สูงสุดคือ 180,000 บาทต่อปี จะเป็นเกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเองและเช่าที่ดินของคนอื่นทำนาควบคู่กันไปด้วย เกษตรกรที่มีรายได้ต่ำสุด คือ 6,000 บาทต่อปี เป็นผู้เช่าที่ดินทำนาอย่างเดียว

ลักษณะของการกระจายพันธุ์ข้าวนั้น เกษตรกรได้พันธุ์ข้าวมาปลูกจากการแลกเปลี่ยนกับเพื่อนเกษตรกรด้วยกันถึงร้อยละ 94.83 สำหรับพันธุ์ข้าวที่ปลูก ร้อยละ 70 เป็นพันธุ์ราชการไม่ไวต่อช่วงแสง ซึ่งเป็นข้าวพันธุ์รัฐบาลทั้งหมด วิธีการทำนาส่วนใหญ่ร้อยละ 96.96 นิยมวิธีการทำนาหว่านน้ำตม สำหรับลักษณะการทำนานั้นเกษตรกรร้อยละ 66.96 นิยมทำนาทั้งฤดูนาปีและนาปรัง โดยอาศัยน้ำฝนและระบบชลประทาน เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ในฤดูกาลหนึ่ง ๆ นั้น เฉลี่ย 20 กิโลกรัมต่อไร่ วัตถุประสงค์ของเกษตรกรในการปลูกข้าวคือเพื่อใช้บริโภค มีการจำหน่ายบ้าง และเก็บไว้ทำพันธุ์ในฤดูต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ :

ในด้านข้อคิดเห็นของเกษตรกรต่อข้าวพันธุ์รัฐบาลที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันนั้น จากการศึกษามพบว่า เกษตรกรร้อยละ 90 จะชอบเพราะได้ผลผลิตดี ขายได้ราคาสูง มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่มาก จะมีเพียงร้อยละ 10 เท่านั้นที่ไม่ชอบพันธุ์ข้าวดังกล่าว เนื่องจากคิดว่าไม่เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ เกษตรกรที่ปลูกข้าวพันธุ์รัฐบาลร้อยละ 48.21 จะไม่เปลี่ยนพันธุ์ข้าวในฤดูกาลเพาะปลูกต่อไป เพราะพันธุ์เดิมคืออยู่แล้ว มีร้อยละ 27.29 จะเปลี่ยนพันธุ์ใหม่ในฤดูถัดไป เพื่อต้องการพันธุ์บริสุทธิ์จากส่วนราชการและต้องการเปรียบเทียบหาพันธุ์ที่ดีที่สุด ส่วนเกษตรกรที่ปลูกพันธุ์พื้นเมืองนั้น ร้อยละ 21.04 ในฤดูต่อไปจะปลูกข้าวพันธุ์รัฐบาลเพราะทราบว่าดีกว่าพันธุ์ที่ปลูกอยู่เดิม ร้อยละ 17.02 จะไม่ปลูกเพราะไม่เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ ในกรณีที่ทางรัฐบาลมีพันธุ์ข้าวชนิดใหม่มาส่งเสริม เกษตรกรร้อยละ 59.91 จะให้เพื่อนเกษตรกรอื่น ๆ ทดลองปลูกก่อน เพื่อดูผลผลิตที่ได้ก่อนตัดสินใจจะปลูกข้าวพันธุ์ใหม่นั้น มีเกษตรกรร้อยละ 33.91 จะไม่เปลี่ยนพันธุ์ข้าวเพราะคิดว่าคืออยู่แล้ว ร้อยละ 6.16 จะเปลี่ยนพันธุ์พื้นที่ ในด้านการรับความรู้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีเกษตรกรร้อยละ 54.91 ได้รับการส่งเสริมไม่ต่อเนื่องทำให้ไม่เข้าใจทั้งหมดนี้เพราะฝ่ายเจ้าหน้าที่ขาดการติดต่อเป็นเวลานาน ร้อยละ 43.04 ได้รับความรู้และเข้าใจจะมีเพียงร้อยละ 2 เท่านั้นที่ได้รับความรู้แต่ไม่รู้เรื่อง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่ตั้งใจจริงในการแนะนำส่งเสริม ส่วนความต้องการของเกษตรกรจากรัฐบาลในเรื่องพันธุ์ข้าวมีร้อยละ 77.5 ต้องการให้รัฐบาลจัดหาพันธุ์ข้าวให้ง่ายและสะดวกขึ้น ร้อยละ 54.6 ต้องการให้รัฐบาลขายเมล็ดพันธุ์ในราคาถูก และร้อยละ 40.91 ต้องการให้พันธุ์ข้าวมีผลผลิตสูง มีความต้านทานโรคและแมลงมากกว่าเดิม ในด้านความต้องการให้ช่วยเหลือด้านอื่น ๆ มีเกษตรกรร้อยละ 96 ต้องการให้รัฐบาลประกันราคาข้าวทุก ๆ ปี ร้อยละ 47.04 ต้องการให้รัฐบาลควบคุมราคามีปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย สารเคมี เป็นต้น ร้อยละ 26.5 ต้องให้รัฐบาลรับซื้อข้าวจากเกษตรกรโดยตรง และร้อยละ 15 ต้องการให้ช่วยเหลือทางด้านวิชาการและนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาส่งเสริมด้านการผลิตให้เพิ่มขึ้น

สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการที่เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์รัฐบาลนั้น ประการที่หนึ่ง คือ ปัญหาการจัดหาเมล็ดพันธุ์ซึ่งเกษตรกรร้อยละ 67 คิดว่าเมล็ดพันธุ์มีราคาแพง ประการที่สอง เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปลูกข้าว มีเกษตรกรที่มีปัญหาจากนกขบถวนในระยะข้าวออกดอกร้อยละ 22.5 มีปัญหาเนื่องจากเมล็ดพันธุ์มีอัตราการงอกต่ำ ร้อยละ 14.5 และมีปัญหาเพราะข้าวไม่ต้านทานโรคและแมลง ร้อยละ 13.5 ประการที่สาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกิดปัญหาจากการเก็บเกี่ยว โดยเกษตรกรร้อยละ 25 มีปัญหาเพราะเมล็ดพันธุ์ร่วงง่าย ทำให้ผลผลิตลดลง ร้อยละ 18 มีปัญหาเรื่องดินข้าวลึบและหักง่าย ร้อยละ 14.5 มีปัญหารวงข้าวระแงงเหนียวทำให้นวดยาก และร้อยละ 11 มีปัญหาข้าวสุกไม่สม่ำเสมอ ส่วนประการสุดท้ายเป็นปัญหาในการทำนาทั่ว ๆ ไป กล่าวคือ เกษตรกรร้อยละ 13.5 มีแรงงานไม่เพียงพอทำให้ไม่ทันฤดูกาลทำนา ร้อยละ 3 ประสบกับปัญหาค่าเช่าที่ดินทำนาแพงเกินไปไม่คุ้มกับการลงทุน จึงสรุปได้ว่าเกษตรกรจะมีปัญหาด้านเมล็ดพันธุ์มากกว่าปัญหาอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

การทำนาของเกษตรกรโดยทั่วไปแล้วส่วนมากจะไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ จะทำนาโดยอาศัยความถนัดและประสบการณ์ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษเท่านั้น จึงขาดความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนเทคนิควิธีการที่ทันสมัยต่าง ๆ เป็นเหตุให้ผลผลิตและรายได้ต่ำ เกษตรกรบางส่วนยังไม่เคยได้รับเมล็ดพันธุ์ข้าวรัฐบาลเลย เพราะการแนะนำส่งเสริมยังไม่ทั่วถึง ทำให้เกษตรกรไม่นิยมหรือไม่ชอบพันธุ์ข้าวรัฐบาล บางรายยังยึดมั่นอยู่กับพันธุ์ข้าวที่ปลูกอยู่เดิม จึงไม่สนใจที่จะปลูกและยังขาดความรู้ที่แท้จริงด้วย ดังนั้นรัฐบาลควรจะให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมออกไปให้ความรู้และแนะนำอย่างจริงจัง โดยสามารถทดลองให้เกษตรกร เห็นจริงว่าข้าวพันธุ์รัฐบาล เมื่อปลูกแล้วจะให้ผลตอบแทนมากกว่าพันธุ์พื้นเมือง นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องเป็นผู้นำทั้งในด้านวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและประหยัดทรัพยากรมากที่สุด จะได้เป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรทั้งหลาย เนื่องจากเกษตรกรยังมีความศรัทธาในระบบราชการอยู่มาก จึงเป็นเรื่องง่ายที่จะทำให้เกษตรกรยอมรับได้

ในด้านความต้องการเรื่องเมล็ดพันธุ์ข้าวของรัฐบาล ซึ่งหายากและมีราคาแพงนั้น รัฐบาลจะต้องพิจารณาแก้ไขให้เหมาะสม เกษตรกรจะได้นิยมปลูกกันอย่างทั่วถึง

เอกสารอ้างอิง

กองแผนงาน. 2515. รายงานผลการสำรวจความคิดเห็นของชาวนาเกี่ยวกับข้าวขึ้นน้ำ.

กรมวิชาการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : โรงพิมพ์กรมวิชาการเกษตร.

ประพาส วีระแพทย์. 2521. ความรู้เรื่องข้าว. สถาบันวิจัยข้าว, กรมวิชาการเกษตร,

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : โรงพิมพ์กรมวิชาการเกษตร.

ศูนย์สถิติการเกษตร. 2528. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและ

สหกรณ์. รายงานผลการสำรวจข้อคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว. เอกสารเศรษฐกิจการเกษตร เลขที่ 365. กรุงเทพมหานคร.

_____ . 2528/2529. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตร

และสหกรณ์. รายงานผลการสำรวจข้าวในปี. เอกสารสถิติการเกษตร เลขที่ 349. กรุงเทพมหานคร.

สง่า ดวงรัตน์ และคณะ. 2527. งานวิจัยข้าวพันธุ์ที่เกษตรกรปลูก. ฝ่ายวิเคราะห์ทางสถิติ กองแผนงานและวิชาการ กรมวิชาการเกษตร : โรงพิมพ์กรมวิชาการเกษตร.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2532. แนวทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพมหานคร.

อรุณคดี ทศน์สองชั้น. 2530. เรื่องของข้าว. ภาควิชาพืชไร่นา, กระทรวง,

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

ผลการศึกษาระบบกระจายข่าวพันธุ์ของรัฐบาลมีการเพาะปลูก 2531-32 ของ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ได้แสดงไว้ในตารางภาคผนวกดังนี้

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมเกษตรกรกรุงเทพมหานคร

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ข้อมูลพื้นฐานทางสังคม			
อายุ (ปี)	50	46	100
สถานภาพการสมรส			
แต่งงานแล้ว	49		98
หม้าย	1		2
การศึกษา			
จบประถมศึกษาปีที่ 4	42		84
จบประถมศึกษาปีที่ 7	5		10
จบมัธยมศึกษาปีที่ 3	3		6
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	50	6	100
ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ			
จำนวนสมาชิกที่ มีเงินแรงงานเกษตร	50	4	100
ภูมิลำเนาเดิม (อยู่ในพื้นที่)	50	-	100
ลักษณะการถือครองที่ดิน (ไร่)			
ที่ดินของตนเองทั้งหมด	16	20	32
ที่ดินเช่าอย่างเดียว	40	33	68
อาศัยที่ดินเช่าและของตนเอง	6		12

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
การใช้ประโยชน์			
ทำนา	50	34	100
ที่อยู่อาศัย	-	-	-
ทำสวน	1	5	2
รายได้ต่อปี (บาท)	50	39,400	100
เกษตรกรรายได้ต่ำสุด	1	6,000	2
เกษตรกรรายได้สูงสุด	1	130,000	2

ตารางผนวกที่ 2 สภาพพื้นที่และพันธุ์ข้าวที่ปลูกของเกษตรกรกรุงเทพมหานคร

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ระยะเวลาพื้นที่ที่ใช้ปลูกข้าว (ปี)			
เกษตรกรที่กำหนดได้	23	12	46
เกษตรกรที่กำหนดไม่ได้	27	-	54
คุณสมบัติของดินที่ปลูกข้าว			
ดินเปรี้ยว	-	-	-
ดินเป็นกรด	1	-	2
ดินสมบูรณ์ปกติ	49	-	98
ลักษณะของดินที่ปลูกข้าว			
ดินร่วนเหนียว	44	-	88
ดินร่วนปนทราย	6	12	-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ลักษณะของพื้นที่ปลูก			
ราชการไวต่อช่วงแสง	11		22
ราชการไม่ไวต่อช่วงแสง	20		40
พื้นที่ในเมือง	35		70
พื้นที่ปลูกในปัจจุบัน			
ปลูกพันธุ์รัฐบาลอย่างเดียว	14	-	28
ปลูกพื้นที่ในเมืองอย่างเดียว	24	-	48
ปลูกทั้งสองอย่าง	12	-	24
พื้นที่ในเมือง			
ครุฑทอง	-		
ขาวระแหง	-		
พานทอง	5		10
เหลืองควายล้า	29		58
ขาวต่อ	5		10
เหลืองเศรษฐี	1		2
พันธุ์รัฐบาล			
กข 23	3		6
กข 7	-		-
กข 21	7		14
โอบอ	1		2
สุพรรณ 60	3		6
เหลืองประทิว 123	6		12
ขาวตาแห้ง 17	-	-	-
ขาวหลวง	4		8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
พันธุ์วัสดุ (ต่อ)			
ทับทิม	2		4
ดอกเตอร์	2		4
ไข่มุก	3		6
ดินเตอร์	1		2
ชาวคอกมะลิ 105	1		2
เบอร์ 03	-		-
เบอร์ 22	-		-
เบอร์ 45	-		-
เบอร์ 90	1		2
เบอร์ 153	4		8
ชนิดของข้าวที่ปลูก			
ข้าวเจ้านาปี	50		100
ข้าวเจ้านาปรัง	20		40
ข้าวเหนียนาปี	-		-
วิธีการทำนา			
นาหว่านน้ำตม	48		96
นาหว่านข้าวแห้ง	2		4
ฤดูกาลเพาะปลูกปี 2531/32			
ฤดูนาปี (มิถุนายน-ธันวาคม)	50		100
ฤดูนาปรัง (มกราคม-พฤษภาคม)	17		34
ทำนาฤดูนาปีอย่างเดียว	32		64
ทำนาทั้งฤดูนาปีและนาปรัง	18		36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ :

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
<u>การใช้น้ำ</u>			
อาศัยน้ำฝน	50		100
ระบบชลประทาน	17		34

ตารางผนวกที่ 3 ลักษณะการกระจายข้าวพันธุ์ดีของเกษตรกรกรุงเทพมหานคร

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
<u>แหล่งของพันธุ์ข้าวที่ปลูกในปัจจุบัน</u>			
แลกเปลี่ยนจากเพื่อนเกษตรกร	49		98
ได้มาโดยไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ	-		-
ซื้อจากกรมวิชาการเกษตร	1		2
ระยะเวลาที่ได้พันธุ์ข้าวมา (ปี)	50	4	100
ปริมาณของเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ (กก./ไร่/ฤดูกาล)	50	19	100
<u>วัตถุประสงค์ของการปลูกข้าว</u>			
บริโภค	43		86
จำหน่าย	48		96
เก็บไว้ทำพันธุ์ในฤดูต่อไป	16		32
<u>การกระจายข้าวพันธุ์ดี</u>			
เพื่อนเกษตรกร	11		22
ญาติ	29		58
เก็บไว้ทำพันธุ์ส่วนที่เหลือขายหมด	31		62

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 4 ข้อคิดเห็นของเกษตรกรต่อข้าวพันธุ์ดีในสภาพทั่วไปของเกษตรกร
กรุงเทพมหานคร

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
<u>ชอบพันธุ์ข้าวรัฐบาลเพราะ</u>	40	80
ผลผลิตดี	40	80
รายได้ราคาดี	2	4
คุณภาพ เมล็ดดี	2	4
ต้านทานโรคและแมลง	4	8
เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่	8	16
<u>ไม่ชอบพันธุ์ข้าวรัฐบาลเพราะ</u>	10	20
คุณภาพ เมล็ดไม่ดี	2	4
ไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	11	22
<u>การ เปลี่ยนพันธุ์ข้าวรัฐบาลในฤดูต่อไป</u>		
เปลี่ยน	9	16
ไม่เปลี่ยน	18	36
<u>สาเหตุที่ เปลี่ยนพันธุ์ข้าวรัฐบาล</u>		
ต้องการพันธุ์บริสุทธิ์จากราชการ	6	12
ต้องการ เปรียบเทียบ เพื่อหาพันธุ์ที่ดีที่สุด	1	2
สภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม	1	2
<u>การ เปลี่ยนพันธุ์ข้าวพื้นเมือง เป็นข้าวพันธุ์รัฐบาลในฤดูต่อไป</u>		
เปลี่ยน	20	40
ไม่เปลี่ยน	15	30
<u>เหตุผลใจที่จะ เปลี่ยนเป็นข้าวพันธุ์รัฐบาล</u>		
เห็นเพื่อน เกษตรกรปลูกแล้วดีกว่า	20	40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
<u>การยอมรับข่าวพันธุ์พืชชนิดใหม่ของ เกษตรกร</u>		
จะ เปลี่ยนข่าวพันธุ์ใหม่ทันที	2	4
ไม่ เปลี่ยน เพราะพันธุ์ เดิมดีอยู่แล้ว	11	22
ให้ เกษตรกรอื่นทดลองปลูกก่อน	37	74
<u>การได้รับความรู้และคำแนะนำส่งเสริมจาก เจ้าหน้าที่</u>		
ได้รับและ เข้าใจดี	17	34
ได้รับแต่ไม่ เข้าใจ	1	2
ได้รับแต่ไม่ต่อ เนื่อง	32	64
<u>ความต้องการความช่วยเหลือ เรื่องพันธุ์ข้าว</u>		
ให้ เมล็ดพันธุ์หาง่ายและสะดวก	36	72
ให้ เมล็ดพันธุ์มีราคาถูก	41	82
ให้ผลผลิตสูงกว่าเดิมและต้านทานโรค	18	36
จัดพันธุ์ที่ เหมาะสมกับพื้นที่	13	26
<u>ความต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลในเรื่องอื่น ๆ</u>		
ให้มีการประกันราคาข้าวทุก ๆ ปี	48	96
ควบคุมราคาปัจจัยการผลิต	21	42
ให้รัฐบาลรับซื้อโดยตรงจาก เกษตรกร	10	20
นำ เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาส่งเสริม	12	24
ไม่ต้องการความช่วยเหลือ	2	4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ :

ตารางผนวกที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวพันธุ์ดีของ เกษตรกรกรุงเทพมหานคร

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ปัญหาในการจัดหา เมล็ดพันธุ์ข้าว		
เมล็ดพันธุ์หายาก	3	6
เมล็ดพันธุ์มีราคาแพง	41	82
ไม่มีความรู้ เรื่อง เมล็ดพันธุ์	6	12
ไม่มีปัญหา	-	-
ปัญหาในการปลูกข้าว		
อัตราการงอกต่ำ	2	4
มีนกรบกวน	9	18
ไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	6	12
ไม่ต้านทานต่อ โรคและแมลง	6	12
ไม่มีปัญหา	27	54
ปัญหาในการเก็บเกี่ยว		
เมล็ดพันธุ์ร่วงง่าย	3	6
ดินขีวลิ่มและหักง่าย	18	36
รวงข้าวระแงงเหนียว	4	8
ข้าวสุกไม่สม่ำเสมอ	7	14
ไม่มีปัญหา	18	36
ปัญหาในการทำนาทั่วไป		
ขาดแรงงาน	4	8
ค่าเช่าแพง	-	-
ขนส่งลำบากต้องใช้เรือ	5	10
ไม่มีปัญหา	41	82

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 6 ข้อมูลพื้นฐานทาง เศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสมุทรปราการ

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ข้อมูลพื้นฐานทางสังคม			
อายุ (ปี)	48,	40	-
สถานภาพการสมรส			
แต่งงานแล้ว	47		97.91
หม้าย	1		2.08
การศึกษา			
จบประถมศึกษาปีที่ 4	39		81.25
จบประถมศึกษาปีที่ 7	7		14.58
จบมัธยมศึกษาปีที่ 3	2		4.16
จำนวนสมาชิกในครอบครัว (คน)	48	5	-
ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ			
จำนวนสมาชิกที่เป็นแรงงานเกษตร	48	3	-
ภูมิลำเนาเดิม (อยู่ในพื้นที่)	48	-	100
ลักษณะการถือครองที่ดิน (ไร่)			
ที่ดินของตนเอง	23	24	47.91
ที่ดินเช่า	35	32	72.91
อาศัยที่ดินเช่าและของตนเอง	10	-	20.83
การใช้ประโยชน์			
ทำนา	48	32	100
ที่อยู่อาศัย (ตารางวา)	6	60	10.42
ทำสวน	-	-	-
รายได้ต่อปี (บาท)	48	80,875	100
รายได้สูงสุด	1	180,000	2.08

เอกสารรายได้ล่าสุดที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น 23,000 บาท ให้ 2.08% ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 7 สภาพพื้นที่และพันธุ์ข้าวที่ปลูกจังหวัดสมุทรปราการ

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ระยะเวลาพื้นที่ที่ใช้ปลูกข้าว (ปี)	8	13	16.67
เกษตรกรที่กำหนดได้	8	13	16.67
เกษตรกรที่กำหนดไม่ได้	40	-	83.33
คุณสมบัติของดินที่ปลูกข้าว			
ดินเปรี้ยว	48	-	100
ดินเป็นกรด	-	-	-
ดินสมบูรณ์ปกติ	-	-	-
ลักษณะของดินที่ปลูกข้าว			
ดินร่วนเหนียว	48	-	100
ดินร่วนปนทราย	-	-	-
ลักษณะของพันธุ์ข้าวที่ปลูก			
ราชการไวต่อช่วงแสง	1	-	2.08
ราชการไม่ไวต่อช่วงแสง	48	-	100
พันธุ์พื้นเมือง	4	-	8.33
พันธุ์ข้าวที่ปลูก ในปัจจุบัน			
ปลูกพันธุ์รัฐบาลอย่าง เดียว	44	-	91.67
ปลูกพันธุ์พื้นเมืองอย่าง เดียว	-	-	-
ปลูกทั้งสองอย่าง	4	-	8.33
พันธุ์พื้นเมือง			
ครุททอง	2	-	4.16
ขาวระแหง	2	-	4.16
พานทอง	-	-	-
เหลืองควายล้า	-	-	-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 7 (ต่อ)

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
พื้นที่ในเมือง (ต่อ)			
ชาวต่อ	-	-	-
เหลือง เศรษฐี	-	-	-
พื้นที่รural			
กข 23	28		58.33
กข 7	2		4.16
กข 21	-		-
โอปอ	30		62.5
สุพรรณ 60	1		2.08
ชาวตาแห้ง 17	1		2.08
ชาวหลวง	-		-
ทับทิม	-		-
ดอกเตอร์	-		-
ไข่มุก	-		-
อินเตอร์	-		-
ชาวดอกมะลิ 105	-		-
เบอร์ 03	1		2.08
เบอร์ 22	1		2.08
เบอร์ 45	3		6.25
เบอร์ 90	-		-
เบอร์ 153	-		-
ชนิดของข้าวที่ปลูก			
ข้าวเจ้านาปี	36		75
ข้าวเจ้านาปริง	48		100
ข้าวเหนียวนาปี	1		2.08

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 7 (ต่อ)

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
วิธีการทำนา			
นาหว่านน้ำตม	47,		97.91
นาหว่านข้างแห้ง	1		2.08
ฤดูกาลเพาะปลูกปี 2531/32			
ฤดูนาปี (มิถุนายน-ธันวาคม)	48		100
ฤดูนาปรัง (มกราคม-พฤษภาคม)	47		97.91
ทำนาฤดูนาปีอย่างเดียว	16		33.33
ทำนาทั้งฤดูนาปีและฤดูนาปรัง	32		66.67
การใช้น้ำ			
อาศัยน้ำฝน	48		100
ระบบชลประทาน	47		97.91

ตารางผนวกที่ 8 ลักษณะการกระจายข้าวพันธุ์ดี จังหวัดสมุทรปราการ

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
แหล่งของพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกในปัจจุบัน			
แลกเปลี่ยนจากเพื่อนเกษตรกร	44		91.66
ได้มาโดยไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ	1		2.08
ซื้อจากกรมวิชาการ เกษตร	3		6.25
ระยะเวลาที่ได้พันธุ์ข้าวมา (ปี)	48	3	100
ปริมาณของเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ (กก./ไร่/ฤดูกาล)	48	21	100
วัตถุประสงค์ของการปลูกข้าว			
บริโภค	46		95.83
จำหน่าย	46		95.83

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ ๘ (ต่อ)

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
เก็บไว้ทำพันธุ์ในฤดูต่อไป	30		64.58
การกระจายข้าวพันธุ์ดี			
เพื่อน เกษตรกร	34		70.83
ญาติ	27		56.25
เก็บไว้ทำพันธุ์ส่วนที่เหลือขายหมด	5		10.42

ตารางผนวกที่ ๑ ข้อคิดเห็นของเกษตรกรต่อข้าวพันธุ์ดีในสภาพทั่วไป จังหวัดสมุทรปราการ

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ชอบพันธุ์ข้าวรัฐบาล เพราะ		
ผลผลิตดี	48	100
ขายได้ราคาดี	48	100
คุณภาพเมล็ดดี	16	33.33
ต้านทานโรคและแมลง	2	4.16
เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่	2	4.16
เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่	11	22.92
ไม่ชอบพันธุ์ข้าวรัฐบาล เพราะ		
คุณภาพเมล็ดไม่ดี	-	-
ไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	-	-
การ เปลี่ยนพันธุ์ข้าวรัฐบาลในฤดูต่อไป		
เปลี่ยน	18	37.5
ไม่เปลี่ยน	30	62.5
สาเหตุที่ เปลี่ยนพันธุ์ข้าวรัฐบาล		
ต้องการพันธุ์บริสุทธิ์จากราชการ	16	33.33
ต้องการ เปรียบเทียบ เพื่อหาพันธุ์ที่ดีที่สุด	2	4.16

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ ๑ (ต่อ)

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
สภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม	-	-
การเปลี่ยนข้าวพันธุ์พื้นเมืองเป็นพันธุ์รัฐบาลในฤดูต่อไป		
เปลี่ยน	1	2.08
ไม่เปลี่ยน	2	4.16
เหตุผลใจที่จะเปลี่ยนเป็นข้าวพันธุ์รัฐบาล		
เห็นเพื่อนเกษตรกรปลูกแล้วดีกว่า	1	2.08
การยอมรับข้าวพันธุ์ชนิดใหม่ของเกษตรกร		
จะเปลี่ยนข้าวพันธุ์ใหม่ทันที	4	8.33
ไม่เปลี่ยนเพราะพันธุ์เดิมดีอยู่แล้ว	22	45.83
ให้เกษตรกรอื่นทดลองปลูกก่อน	22	45.83
การได้รับความรู้และคำแนะนำส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่		
ได้รับและเข้าใจดี	25	52.08
ได้รับแต่ไม่เข้าใจ	1	2.08
ได้รับแต่ไม่ต่อเนื่อง	22	45.82
ความต้องการความช่วยเหลือเรื่องพันธุ์ข้าว		
ให้เมล็ดพันธุ์หาง่ายและสะดวก	40	83.33
ให้เมล็ดพันธุ์มีราคาถูก	13	27.08
ให้ผลผลิตสูงกว่าเดิมและต้านทานโรค	21	43.75
จัดพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่	4	8.33
ความต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลในเรื่องอื่น ๆ		
ให้มีการประกันราคาข้าวทุก ๆ ปี	46	95.83
ควบคุมราคามีงจัยการผลิต	24	50
ให้รัฐบาลรับซื้อโดยตรงจากเกษตรกร	16	33.33
นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาส่งเสริม	3	6.25
ไม่ต้องการความช่วยเหลือ	2	4.16

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น เมื่ออนุญาตเห็นไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 10 ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวพันธุ์ดี จังหวัดสมุทรปราการ

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
<u>ปัญหาในการจัดหา เมล็ดพันธุ์ข้าว</u>		
เมล็ดพันธุ์หายาก	18	39.58
เมล็ดพันธุ์มีราคาแพง	25	54.16
ไม่มีความรู้ เรื่อง เมล็ดพันธุ์	4	10.42
ไม่มีปัญหา	-	-
<u>ปัญหาในการปลูกข้าว</u>		
อัตราการงอกต่ำ	12	25
มีนกรบกวน	13	27.08
ไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	-	-
ไม่ต้านทานต่อโรคและแมลง	7	17.58
ไม่มีปัญหา	16	33.33
<u>ปัญหาในการเกี่ยวเกี่ยว</u>		
เมล็ดพันธุ์ร่วงง่าย	21	43.75
ต้นข้าวล้มและหักง่าย	-	-
รวงข้าวระแง้เหนียว	10	20.83
ข้าวสุกไม่สม่ำเสมอ	4	8.33
ไม่มีปัญหา	13	27.08
<u>ปัญหาในการทำนาทั่วไป</u>		
ขาดแรงงาน	9	18.75
ค่าเช่าแพง	3	6.25
ขนส่งลำบากต้องใช้เรือ	-	-
ไม่มีปัญหา	36	75

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข

สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตรได้มีการปรับปรุงพันธุ์ข้าวเพื่อส่งเสริม ให้เกษตรกรปลูกมาจนถึงปัจจุบัน การปรับปรุงพันธุ์ข้าวต่าง ๆ ได้พัฒนามาเรื่อย ๆ โดยการผสมพันธุ์ และปรับปรุงพันธุ์เดิมให้มีประสิทธิภาพ จนได้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในถิ่นนั้น ๆ ซึ่งพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมในแต่ละท้องถิ่นนั้นได้แสดงไว้ในตารางผนวกดังนี้

ตารางผนวกที่ 11 รายชื่อข้าวพันธุ์ดีของทางราชการ

ชื่อ	ชนิดข้าว	อายุ วันเก็บเกี่ยว	ความไวต่อช่วงแสง	แหล่งปลูก	หมายเหตุ
กข 1	เจ้า	125 - 135	ไมไวต่อช่วงแสง	ทุกภาค	ข้าวนาสวน
กข 2	เหนียว	120 - 130	"	"	"
กข 3	เจ้า	125 - 130	"	"	"
กข 4	เหนียว	115 - 120	"	"	"
กข 5	เจ้า	140 - 160	"	"	"
กข 6	เหนียว	21 พ.ย.	ไวต่อช่วงแสง	เหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ	"
กข 7	เจ้า	120 - 130	ไมไวต่อช่วงแสง	ทุกภาค	"
กข 8	เหนียว	23 พ.ย.	ไวต่อช่วงแสง	ตะวันออกเฉียงเหนือ	"
กข 9	เจ้า	115 - 124	ไมไวต่อช่วงแสง	"	"
กข 10	เหนียว	130 - 135	"	"	"
กข 11	เจ้า	130 - 140	"	"	"

ตารางผนวกที่ 11 (ต่อ)

ชื่อ	ชนิดข้าว	อายุ วันเก็บเกี่ยว	ความไวต่อช่วงแสง	แหล่งปลูก	หมายเหตุ
กข 13	เจ้า	26 ก.พ.	ไวต่อช่วงแสง	ใต้	ข้าวนาสวน
กข 15	เจ้า	10 พ.ย.	"	ตะวันออกเฉียงเหนือ	"
กข 17	เจ้า	140	ไม่ไวต่อช่วงแสง	กลาง	ข้าวขึ้นน้ำ
กข 19	เจ้า	15 ธ.ค.	ไวต่อช่วงแสง	กลาง	"
กข 21	เจ้า	120 - 130	ไม่ไวต่อช่วงแสง	กลาง	ข้าวนาสวน
กข 23	เจ้า	120 - 130	"	กลาง	"
กข.25	เจ้า	100	"	กลาง	"
กข 27	เจ้า	10 ธ.ค.	ไวต่อช่วงแสง	กลาง	"
ภูเมืองหลวง	เจ้า	15 พ.ย. - 15 ม.ค.	"	ใต้	ข้าวไร่
แก่นจันทร์	เจ้า	15 พ.ย. - 15 พ.ค.	"	ใต้	ข้าวนาสวน
แก้วขาว 11	เหนียว	3 พ.ย.	"	เหนือ	"
กำผาย 13	เหนียว	30 พ.ย.	"	เหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ	"
กำผาย 41	เหนียว	30 พ.ย.	"	ตะวันออกเฉียงเหนือ	"
เก้ารวง 88	เจ้า	21 พ.ย.	"	กลาง	"
ขาวดอกมะลิ 105	เจ้า	20 พ.ย.	"	เหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ	"

ตารางหมวดที่ 11 (ต่อ)

ชื่อ	ชนิดข้าว	อายุ วัน เก็บเกี่ยว	ความไวต่อช่วงแสง	แหล่งปลูก	หมายเหตุ
ขาวตาแห้ง 17	เจ้า	20 ธ.ค.	ไวต่อช่วงแสง	กลาง	ข้าวนาสวน
ขาวทกลอง	เจ้า	10 ธ.ค.	"	"	"
ขาวปากหม้อ 17	เจ้า	28 ธ.ค.	"	ตะวันออก เชียงเหนือ	"
ขาวปากหม้อ 148	เจ้า	3 ธ.ค.	"	กลาง	"
ขาวโปร่งไคร้	เหนียว	20 ธ.ค.	"	สูงระดับน้ำทะเล 800- 1,250 ม.	ข้าวไร่
ขาวพวง 32	เจ้า	17 ธ.ค.	"	กลาง	ข้าวนาสวน
ชุมแพ 60	เจ้า	27 พ.ย.	"	ตะวันออก เชียงเหนือ	"
ปทุมธานี 60	เจ้า	25 พ.ย.	"	กลาง	"
พัทลุง 60	เจ้า	6 ม.ค.-13 ก.พ.	"	ใต้	"
พิษณุโลก 60-1	เจ้า	30 พ.ย.-15 ธ.ค.	"	ทุกภาค	"
พิษณุโลก 60-2	เจ้า	130 - 140	ไม่ไวต่อช่วงแสง	"	"
สุพรรณบุรี 60	เจ้า	120	"	"	"
หันตรา 60	เจ้า	25 ธ.ค.	ไวต่อช่วงแสง	กลาง	ข้าวขึ้นน้ำ
ชัยภูมิ 98	เหนียว	18 พ.ย.	"	ตะวันออก เชียงเหนือ	ข้าวนาสวน

ตารางหมวดที่ 11 (ต่อ)

ชื่อ	ชนิดข้าว	อายุ วันเก็บเกี่ยว	ความไวต่อช่วงแสง	แหล่งปลูก	หมายเหตุ
เจ้าเหลือง 11	เหนียว	26 พ.ย.	ไวต่อช่วงแสง	กลาง	ข้าวนาสวน
เจ้าฮ่อ	"	17-25 ต.ค.	"	เหนียว	ข้าวไร่
ชีวมะจัน	"	15 ต.ค.	"	เหนียว	"
ดอกพะยอม	"	30 ต.ค.-30 ม.ค.	"	ใต้	"
ดอกหอม 26	"	28 พ.ย.	"	เหนียว	ข้าวนาสวน
ดอกเหลือง 88	"	28 พ.ย.	"	เหนียว	"
ตะเกาแก้ว 161	เจ้า	9 ธ.ค.	"	กลาง	ข้าวขึ้นน้ำ
นางฉลอง	เหนียว	30 พ.ย.	"	"	"
นางพญา 70	เจ้า	10 ก.พ.	"	ใต้	ข้าวนาสวน
นางพญา 132	"	16 ก.พ.	"	ใต้	"
นางมดเอส-4	"	26 พ.ย.	"	กลาง	"
น้ำรู่	"	15-30 ต.ค.	"	สูงระดับน้ำทะเล 0-1,400 ม.	ข้าวไร่
น้ำสะกวย 19	"	4 พ.ย.	"	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ข้าวนาสวน
บางเขน 293	"	23 พ.ย.	"	กลาง	"
ไบลด 104	"	19 ธ.ค.	"	"	"
ปิ่นแก้ว 56	"	29 ธ.ค.	"	"	ข้าวขึ้นน้ำ

ตารางผนวกที่ 11 (ต่อ)

ชื่อ	ชนิดข้าว	อายุ วันเก็บเกี่ยว	ความไวต่อช่วงแสง	แหล่งปลูก	หมายเหตุ
เผือกน้ำ 43	เจ้า	22 ก.พ.	ไวต่อช่วงแสง	ใต้	ข้าวนาสวน
พวงนาค 16	"	25 ธ.ค.	"	กลาง	"
พวงนาค 26	"	25 ธ.ค.	"	กลาง	"
พวงไร่ 2	"	6 ก.พ.	"	ใต้	"
เล็บมือนาง 111	"	19 ธ.ค.	"	กลาง	ข้าวขึ้นน้ำ
นางยี 71	เหนียว	4 พ.ย.	"	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ข้าวนาสวน
เหมยหนอง 62 เอ็ม	"	20 พ.ย.	"	เหนือ	"
เหนียวสันป่าตอง	"	26 พ.ย.	"	"	"
เหนียวอุบล 1	"	15 พ.ย.	"	ตะวันออกเฉียงเหนือ	"
เหลือง 152	เจ้า	28 พ.ย.	"	ใต้	"
เหลืองทอง 82	"	25 พ.ย.	"	ตะวันออกเฉียงเหนือ	"
เหลืองทอง 101	"	30 พ.ย.	"	กลาง	"
เหลืองทอง (นาปรัง)	"	135	ไม่ไวต่อช่วงแสง	ทุกภาค	"
เหลืองประทิว 123	"	19 ธ.ค.	ไวต่อช่วงแสง	กลาง	"
เหลืองใหญ่ 148	"	25 พ.ย.	"	เหนือ	"
เหลืองอ่อน 29	"	13 พ.ย.	"	กลาง	"

ที่มา : (คู่มือการสำรวจการกระจายพันธุ์ข้าวมีการเพาะปลูก 2531-32 สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการ เกษตร)

ตารางผนวกที่ 12 รายชื่อข้าวพันธุ์ดี เค่นระหว่างการทดสอบที่เกษตรกรนิยมปลูก
ข้าวพันธุ์ที่จะกล่าวต่อไปนี้ ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวต้นเตี้ยบ้างสูงบ้าง
ที่มีชื่อแปลกออกไปตามเกษตรกรนิยมเรียก ก็จัดเป็นข้าวของทาง
ราชการด้วย

ชื่อ	ชนิดข้าว	ความไวต่อช่วงแสง	หมายเหตุ
แอมป์ เบ็ลทอง	เจ้า	ไม่ไวต่อช่วงแสง	ข้าวนาสวน
ทับทิม	เจ้า	"	"
โอบอ	เจ้า	"	"
มรกต	เจ้า	"	"
ไข่มุกซ์	เจ้า	"	"
ข้าว เบอร์ด่าง ๆ	เจ้า	"	"
หอมนายพล	เจ้า	ไวต่อช่วงแสง	"
ต.ช.ค.	เจ้า	"	"
ไอ้เซียง	เจ้า	"	"
มะลิเบา	เจ้า	"	"
หลวงประทาน (จากพิธีแรกนาขวัญ)	เจ้า	"	"
ขาวหลวง	เจ้า	"	"
อีแป็ค	เจ้า	"	"
ดอกเตอร์	เจ้า	ไม่ไวต่อช่วงแสง	"

ที่มา : (คู่มือการสำรวจการกระจายพันธุ์ข้าว ปีการเพาะปลูก 2531-32
สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการ เกษตร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ ;

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

เรื่อง

การศึกษาการกระจายชาวพันธุ์ดีของรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร

และจังหวัดสมุทรปราการ (ปีการเพาะปลูก 2531/2532)

ชื่อ.....นามสกุล.....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่..... ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์..... วัน เดือน ปี.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน () หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทาง เศรษฐกิจและสังคมบางประการ

1.1 อายุ.....ปี

1.2 สถานภาพการสมรส

() โสด

() หม้าย

() แต่งงานแล้ว

() หย่าร้าง

1.3 การศึกษา

() ไม่ได้เรียนหนังสือ

() จบต่ำกว่า ป.4 ระบุ.....

() จบ ป.4

() จบสูงกว่า ป.4 ระบุ.....

1.4 จำนวนสมาชิกในครอบครัว (รวมผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย)..... คน

1.5 จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่เป็นแรงงานเกษตร (รวมผู้ให้สัมภาษณ์)..... คน

1.6 ภูมิลำเนาเดิมของเกษตรกร

() อยู่ในพื้นที่

() ย้ายมาจากที่อื่น ระบุ.....

1.7 ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร

การถือครอง	พื้นที่ทั้งหมด ไร่-งาน-ตารางวา	การใช้ประโยชน์			
		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	อื่น ๆ
ที่ดินของตนเอง					
ที่ดินเช่า					
อื่น ๆ ระบุ.....					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ารวมใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้.

- 1.8 รายได้ในปีที่ผ่านมา
- () รายได้ต่อเดือน จำนวน.....บาท
- () รายได้ต่อปี จำนวน.....บาท

ตอนที่ 2 ลักษณะการกระจายพันธุ์ข้าว

- 2.1 พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกข้าวมีระยะเวลา.....ปี
- 2.2 คุณสมบัติของดินที่ปลูกข้าว
- () ดินเค็ม () ดินเป็นกรด
- () ดินเปรี้ยว () อื่น ๆ ระบุ.....
- 2.3 ลักษณะของดินที่ปลูกข้าว
- () ดินเหนียว () ดินร่วนเหนียว
- () ดินร่วนปนทราย () อื่น ๆ ระบุ.....
- 2.4 แหล่งของพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกในปัจจุบัน
- () แลก เปลี่ยนจาก เพื่อนเกษตรกร
- () ซื้อจาก เกษตรกร
- () ได้มาโดยไม่ได้แลกเปลี่ยนและเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ
- () ซื้อจากส่วนราชการ ระบุ.....
- () อื่น ๆ ระบุ.....
- 2.5 ลักษณะของพันธุ์ข้าวที่ปลูกในปัจจุบัน
- () ราชการไวต่อช่วงแสง () ราชการไม่ไวต่อช่วงแสง
- () พันธุ์พื้นเมือง
- 2.6 พันธุ์ข้าวที่ปลูกในปัจจุบัน
- () ข้าวพันธุ์พื้นเมือง ระบุ.....
- () ข้าวพันธุ์รัฐบาล ระบุ 1.....
2.
3.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.7 ชนิดของข้าวที่ปลูก (ตอบได้มากกว่า 1)

- () ข้าวเจ้านาปี () ข้าวเหนียนาปี
() ข้าวเจ้านาปรัง () ข้าวเหนียนาปรัง

2.8 ระยะเวลาที่ได้พันธุ์ข้าวมา.....ปี

- 2.9 วิธีการทำนา ก. ข้าวนาสวน () นาตำ () นาทยอด
() นาหวานน้ำตม () นาหวานข้าวแห้ง
ข. ข้าวไร่ () ทยอด () ทว่าน
ค. ข้าวขึ้นน้ำ () ทว่าน

2.10 ปลูกข้าวในฤดูใดบ้างในปีการเพาะปลูก 2531/32 (ตอบได้มากกว่า 1)

- () ฤดูนาปี (มีตุลาคม-ธันวาคม)
() ฤดูนาปรัง (มกราคม-พฤษภาคม)

2.11 การใช้น้ำ

- () อาศัยน้ำฝน () ระบบชลประทาน
() บ่อมาดาล () สูบน้ำจากแม่น้ำลำคลอง

2.12 การกระจายพันธุ์ (กรณีปลูกข้าวรัฐบาลในข้อ 2.6)

2.12.1 เมื่อได้พันธุ์ข้าวมาแล้ว

- () นำไปปลูก
() ไม่ปลูก สาเหตุ ระบุ

2.12.2 ปริมาณของเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ (กก./ไร่/ฤดูการปลูก).....กิโลกรัม

2.12.3 วัตถุประสงค์ของการปลูกข้าวเพื่อ (ตอบได้มากกว่า 1)

- () บริโภค () เลี้ยงสัตว์
() จำหน่าย () แปรรูปเพื่อขายหรือจำหน่าย
() เก็บไว้ทำพันธุ์ในฤดูต่อไป

2.12.4 กระจายพันธุ์ข้าวที่ขยายพันธุ์ได้ไปสู่อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1)

- () เพื่อนเกษตรกร () ญาติ
() สมาชิกกลุ่ม () เก็บไว้ทำพันธุ์และส่วนที่เหลือขายให้พ่อค้าหมด
() อื่น ๆ ระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นของเกษตรกรต่อข้าวพันธุ์รัฐบาลในสภาพทั่วไป

3.1 ปัจจุบันชอบข้าวพันธุ์รัฐบาลหรือไม่

ชอบ ไม่ชอบ

3.1.1 ชอบเพราะ (ตอบได้มากกว่า 1)

- ผลผลิตดี ด้านทานต่อโรคและแมลง
 ขายได้ราคาดี เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่
 คุณภาพเมล็ดดี เปอร์เซนต์การงอกของเมล็ดดี
 คุณภาพหุงต้มดี หาเมล็ดพันธุ์ง่าย
 อื่น ๆ ระบุ

3.1.2 ไม่ชอบเพราะ (ตอบได้มากกว่า 1)

- ผลผลิตต่ำ ไม่ด้านทานต่อโรคและแมลง
 ขายได้ราคาต่ำ ไม่เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่
 คุณภาพเมล็ดไม่ดี เปอร์เซนต์การงอกไม่ดี
 หาเมล็ดพันธุ์ยาก อื่น ๆ ระบุ

3.2 การเปลี่ยนพันธุ์ข้าวรัฐบาลในฤดูต่อไป

เปลี่ยน ไม่เปลี่ยน

3.3 สาเหตุที่เปลี่ยนพันธุ์ข้าวรัฐบาล

- ต้องการพันธุ์ที่บริสุทธิ์จากส่วนราชการ
 ต้องการเปรียบเทียบเพื่อหาพันธุ์ที่ดีที่สุด
 เปลี่ยนตามความนิยมและราคาของตลาด
 สภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม อื่น ๆ ระบุ

3.4 การเปลี่ยนข้าวพันธุ์พื้นเมืองเป็นพันธุ์รัฐบาลในฤดูต่อไป

เปลี่ยน ไม่เปลี่ยน

3.5 เหตุจูงใจที่จะเปลี่ยนเป็นข้าวพันธุ์รัฐบาล

- () เพื่อนเกษตรกรมาแนะนำ () เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมาแนะนำ
 () เห็นเพื่อนเกษตรกรปลูกแล้วดีกว่าที่ปลูกอยู่เดิม
 () อื่น ๆ ระบุ.....

3.6 การยอมรับข้าวพันธุ์ชนิดใหม่ของเกษตรกร เมื่อรัฐบาลนำมาส่งเสริมให้ปลูก

- () เฉย ๆ () จะเปลี่ยนพันธุ์ข้าวใหม่ทันที
 () ไม่เปลี่ยนเพราะพันธุ์เดิมดีอยู่แล้ว
 () ให้เกษตรกรอื่น ๆ ทดลองปลูกดูก่อนจึงจะตัดสินใจปลูกหรือไม่ปลูก
 () อื่น ๆ ระบุ

3.7 การได้รับความรู้และคำแนะนำส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

- () ได้รับความรู้และเข้าใจดี () ได้รับความรู้แต่ไม่เข้าใจ
 () ได้รับความรู้แต่ไม่ต่อเนื่อง () ไม่ได้รับเลยเพราะไม่มีเจ้าหน้าที่มาส่งเสริม

3.8 ความต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลในเรื่องพันธุ์ข้าว

1.
 2.
 3.

3.9 ความต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลในเรื่องอื่น ๆ

1.
 2.
 3.

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวพันธุ์รัฐบาล

4.1 ปัญหาในการจัดหาเมล็ดพันธุ์ข้าว

- () เมล็ดพันธุ์หายาก () เมล็ดพันธุ์มีราคาแพง
 () ไม่มีความรู้เรื่องเมล็ดพันธุ์ดี () อื่น ๆ ระบุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้:

4.2 ปัญหาในการปลูกข้าว

- () อัตราการงอกต่ำในระยะตกกล้าหรือหยอดหรือหว่าน
- () มีนกรบกวนระยะออกดอก
- () ไม่เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่
- () ไม่ต้านทานต่อโรคและแมลง
- () อื่น ๆ ระบุ

4.3 ปัญหาในการเก็บเกี่ยว

- () เมล็ดพันธุ์ร่วงง่าย () ต้นข้าวล้มและหักง่าย
- () รวงข้าวระแงงเหนียววดยาก () ข้าวสุกไม่สม่ำเสมอ
- () อื่น ๆ ระบุ

4.4 ปัญหาในการทำนาทั่วไป

1.
2.
3.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ :